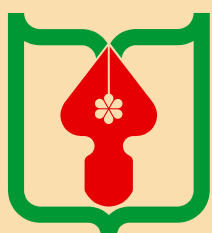

PEDAGÓGUSFÓRUM

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja ■ VIII. évfolyam ■ 2009. január ■ 1. szám ■ Ára: 0,66 € (20,-Sk)

*Ami nem kikényszeríthető, az fölserkenthető.
Ha megnyilatkozunk, nekibátorkodunk. Nekünk nem
a történelmi múltat kell megismételniünk, hanem az örök
eszmét, melyet a múltban már tevékenykedni látunk,
és amely mindig a jövőbe mutat — ezt az eszmét kell
jelenbeni pillanatunk számára megvalósítanunk.*

Karl Jasper: Az egyetem eszméje

Ötéves a Selye János Egyetem

Közjogi méltóságok az ötéves évfordulón: balról Dušan Čaplovič, Ivan Gašparovič, Albert Sándor, Sólyom László és Heizer Antal (Fotó: Milan Drozd)

Fennállásának 5 éves évfordulóját ünnepelte 2009. január 19-én a Selye János Egyetem. Egy egyetem esetében ez nem tűnhet túl nagy időnek, ám egy „gyermekcipőben járó” intézmény számára mégis fontos mérföldkő.

Az egyetem létrejöttét hosszas politikai csatározások előzték meg. A magyar nyelvű felsőfokú képzés megvalósítására először 1989-ben tettek kísérletet, ez a kísérlet azonban még nem járt sikerrel. A későbbiekben politikusaink egy önálló magyar kar létrehozását szorgalmazták, konkrétan a nyitrai Konstantín Egyetemen belüli nemzetiségi és etnikai kultúrák karának megalakítását. Eközben az önálló magyar egyetem létrehozásának gondolata sem merült feledésbe, aminek igénye 2002-ben végül bekerült a kormányprogramba. Bár az ellenzéki képviselők élesen bírálták a Selye János Egyetem létrehozásáról szóló törvénytervezetet, végül 2003. október 23-án a parlament 77 igen-, 49 ellenszavazat és 7 tartózkodás mellett megszavazta az egyetem létrehozását. 2003 decemberében Martin Fronc oktatási miniszter Albert Sándort bízta meg az intézmény megszervezésével, melynek avatóünnepségére 2004. január 17-én került sor. Ezzel kezdetét vehette az érdemi munka. 2004 szeptemberében

három karon: a Tanárképző Karon, a Gazdaságtudományi Karon és a Református Teológiai Karon 648 hallgató kezdte meg tanulmányait. Az újonnan induló egyetemnek kezdetben nem kis nehézségekkel kellett megküzdenie: az intézmény épületei felújításra vártak, nem rendelkezett megfelelő infrastruktúrával, nem volt kiépített oktatói gárda, az akkreditációs folyamat is rengeteg energiát követelt. Ám a kitartó munka meghozta gyümölcsét, és immár ötödik éve folyik az oktatás a Selye János Egyetemen.

Az eltelt öt évre, az eddig elért eredményekre, sikerekre emlékezhettünk 2009. január 19-én az egyetem Konferenciaközpontjában rendezett jubileumi ünnepségen. A rendezvényt olyan rangos vendégek tisztelték meg, mint Ivan Gašparovič, a Szlovák Köztársaság, Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke, Dušan Čaplovič, a szlovák kormány alelnöke, Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Rudas Imre, a Magyar Rektori Konferencia

elnöke, számos szlovákiai és magyarországi rektor, parlamenti képviselő és még sokan mások. Az ünnepséget Albert Sándor, a Selye János Egyetem januárban leköszönő rektora nyitotta meg, aki beszédében úgy fogalmazott, miszerint az egyetem egy sötét szobába hozta meg a fényt. Az első 5 év alatt sikerült meggyújtani az első égőt a csilláron, a többi égő meggyújtása az elkövetkező évek feladata. Sólyom László beszédében hangsúlyozta, hogy a kisebbségi nemzetek fennmaradásához saját értelmiségre van szükség, aminek záloga az anyanyelvű oktatás. Egyúttal megköszönte, hogy Szlovákia elsőként biztosított lehetőséget állami magyar egyetem létrehozására a határon túl. Úgy véli, az egyetem fontos láncszemet jelent a két nemzet között. Hasonló gondolatokat fogalmazott meg Ivan Gašparovič államelnök is, aki szerint a szlovákiai magyarság és ezzel együtt a Selye János Egyetem is hidat képez a két nemzet között. Úgy véli, félre kell tenni a történelmi sérelmeket, és itt az ideje a köl-

csönös párbeszédnek. Dušan Čaplovič a tolerancia és az empátia fontosságát hangsúlyozta, valamint méltatta az egyetem eddig elért eredményeit, és gratulált ahhoz a 150 milliós támogatáshoz, amelyet nemrégiben az uniós alapokból nyert az intézmény. Végezetül szavait magyar nyelven zárta, sikeres abszolvenseket kívánt az egyetemnek. Az egybegyűlteket köszöntötte még Pálinkás József, az MTA elnöke, valamint Rudas Imre, a Magyar Rektori Konferencia elnöke is. Mindketten hangsúlyozták az anyanyelvi oktatás fontosságát, ill. hogy az egyetemnek fontos szerepe van a szlovákiai magyarság képzettségbeli hátrányának leküzdésében.

Az ünnepi beszédeket követően emlékérmeket adtak át mindazok számára, akik valamilyen módon támogatták az egyetem létrejöttét, hozzájárultak eddigi sikereihez. Végezetül 2 emléktáblát lepleztek le – bemutatva az egyetem létrejöttének kronológiáját, ill. mindazon parlamenti képviselőket, akik megszavazták az intézmény létrehozását.

Bízunk benne, hogy még számos ilyen jubileumot ünnepelhet az egyetem, amely meghatározó szerepet játszik a szlovákiai magyar oktatásban.

Dr. Török Ágnes

Emlékérem Ivan Gašparovičnak (Fotó: Milan Drozd)

A tartalomból

Ötéves a Selye János Egyetem	/ 2
Hosszabbodó nappalok, tébláboló hitek	/ 3
„A felvidéki magyarság egyik fellegvára épül Komáromban“	/ 4
„Nemcsak az iskolának készítünk fel szakembereket“	/ 6
„A mi tanszékünk az egyedüli ...“	/ 8
Válaszúton a Selye János Egyetem végzős hallgatói	/ 9
Megfelelő társadalmi ismeretekkel rendelkező pedagógusokra van szüksége közösségeinknek	/ 10
Játszani is engedd!	/ 11
Beszámoló a XIV. Nógrádi Pedagógustalálkozóról	/ 12
A tolerancia jegyében	/ 13
Tollvonás	/ 14
Hangyadobogás a hídon	/ 15
A Tanítókórus aranyat nyert Prágában	/ 16
Író-olvasó találkozó és az I. Feszty műveltségi vetélkedő	/ 18
A szlovák nyelv hatékonyabb oktatásáért	/ 19
Képzőművészeti technikák	/ 19
Történelmi évforduló – Békecsinálók	/ 20
Közösségépítő hétvége	/ 21
„Az álmot egyedül kell megálmodni“	/ 22
Lapajánló	/ 23
Kazinczy Ferenc szülőföldjén	/ 24
Tanácsadó – A félévi bizonyítványról	/ 27
Visszatekintés – Tanári konferencia	/ 28
Határon túli lehetőségek	/ 29
A Rákóczi Szövetség felhívásai	/ 30
A Palóc Társaság esszéíró pályázatának kiértékeléséről	/ 31
Patinás iskolák, legendás tanárok – Az ipolysági gimnázium	/ 32

Hosszabbodó nappalok – tébláboló hitek

**„Hidegen süt a nap, a föld fagyos, kopár,
nem nyílik a virág, nem dalol a madár.
Nyíló virág helyett a szívemet adom,
drága neveteket imába foglalom.“**

Ezekkel a sorokkal kezdődött az a kis vers, mellyel az újesztendőt köszöntve, gyermekkoromban édesapámmal és öcsémmel bejártuk a falubeli rokonságot, átadva a versvégi jókívánságot: „Érjete meg még sok, számos újévet, mondhattátok mindig, de szép ez az élet.“

A karácsonyi ünnepek és a szilveszter után, az újesztendő első napján, akit kegyeiben tart az IDŐ, elmondhatta, vagy továbbbithatta az éter hullámain át köszöntőjét, rigmusait, jókívánságait barátainak, jó ismerőseinek a 2009-es évre.

Alig ocsúdtunk a betlehemi kised születését jelző keresztény ünnep meghittségéből, máris észleljük, hogy megállíthatatlanul megindult a hétköznapok sora. Folytatódott a multimilliárdos bankárok által kreált és koreografált gazdasági válság, aggódtunk az elzárt gázcsapok miatt, háborús eseményekről kaptunk híreket a Közel-Keletről, figyelve a fiatal amerikai elnök tekintetét, találgattuk, vajon alig látható homlokráncaiból kiolvashatók-e igazi világmegváltó szándékok? Örültünk a csökkenő benzináraknak, és valószínűségi kalkulációkra építve reménykedve figyeltük a szerencsejáték hetek óta felhalmozott nyereményének sorsát. A zimankós hidegben lestük a hőmérő higanyszálát, szembesültünk a társadalom perifériájára került, vagy kiteszített embertársaink fagyhalálával, miközben népi játékot élvezve számoltattuk aprócska euró-érméinket. Vajon ezen események, észlelések mellett, és ezeken túl mely történések fogják leginkább befolyásolni, átformálni, megváltoztatni az életünket a most induló esztendőben?

Mi, magyar pedagógusok, az életpályánkat szép ívűvé varázsoló törvényre várva, s kitéve a földrajzveveinkért folyó újraviaskodás kényszerének, immár sokadszor írjuk át papíron és elektronikusan a még csupán latens formában létező tankönyvekre vonatkozó tankönyvrendelési listákat. E közben nyughatatlan és „másként gondolkodó“ politikusaink megkérdőjelezik iskoláink pusztát létét, vagy előszedik az úgynevezett alternatív oktatási koncepciót, hogy ríogatásukkal sajátságosan kieszelt cselekvési programjaikba áldozatként vonjanak be bennünket.

Kemény önfegyelmet gyakorolva megfogadjuk önmagunkban, hogy nem emlegetünk tovább sem valódi, sem az öniszervezés köntösébe csomagolt ilyen-olyan autonómiát, s megfedekezünk arról is, hogy – a béketűrő Gandhi nyomán – a polgári engedetlenség formájában adunk életjelet magunkról. Diákjainkkal is jobb lesz elhitetnünk, hogy nem a szívet kell gazdagítani, és a közösséget szilárdítani, hanem a könyököket erősíteni és hegyezni. Mindez jól jön támadások esetén, érkezzon az külső vagy belső jóakarónktól.

A sorsunkat befolyásoló/eldöntő választások időpontjait kijelölte már az arra érdemes közjogi méltóság, ezért akár komolyan is vehetjük magunkat. Eljátszogatathatunk a gondolatla, hogy hölgy lesz az állam első embere, lesz magyar katolikus főpapunk, fény derül a nyitrai diáklány verőlegényeinek kilétére, minimum rendőrpáncsnoki bocsánatkéréssel zárul a dunaszerdahelyi eset, és megoldódik sok belső problémánk is. Nem hagyunk magunkban kétségeket ébreszteni afelől, hogy ha továbbra is tisztességtudó, lojális, tüskés sorsunkkal elégedett szlovákiai és egyben európai polgárok leszünk, a rólunk gondoskodók boldog életszakaszt biztosítanak számunkra. Még több nagyáruházal lepnek meg bennünket, válogathatunk a kényelmesebbnél kényelmesebb autósodákban, a digitális televíziózással ezeregy csatornán bámulhatunk a világba, gyönyörködhetünk a százával épített logisztikai központokban.

Ha elhiteget velünk, hogy mindez hasznunkra válik, ha elfogadást mímelve belenyugszunk mindebbe, nagy valószínűséggel bekövetkezik – mint ahogyan a legtöbb eddig véget ért évben megismétlődött –, hogy a Jézus születésétől számított 2009-edik naptári évben is elvetéljük esélyünket arra, hogy dolgaink jobbra forduljanak. Hacsak a hosszabbodó nappalok igaz valósága ki nem jőzanit bennünket, hogy ráddobbenjünk, mi is segíthetünk a lassan erősödő napfénynek a ködök és homályok oszlatásában.

Pék László

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja

Felelős kiadó: Pék László

Tel./fax: 031/780 7928, e-mail: pek@szmpsyz.sk

Főszerkesztő: Hajtman Béla

Tel./fax: 036/633 4230, e-mail: hajtman@szmpsyz.sk

Nyelvi szerkesztő: Szanyi Mária

Tel.: 031/780 4864, e-mail: szanyi.maria@gmail.com

Grafika, tördelés, nyomás: PRINT-K, Komárno

Címlapkép: Az egyetem eszméje (Fotó: Győző Andrea)

A szerkesztőség postacíme:

SZMPSZ, Villanytelep u.2., P.O.BOX 49., 94501 Komárno 1

Tel.: 035/77 14 755, fax: 035/77 14 756

e-mail: pedforum@szmpsyz.sk, szmpsyz@szmpsyz.sk

honlap: www.szmpsyz.sk

Engedélyezési szám: RP 17/2004

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

A lap támogatói:

Pázmány Péter Alapítvány
az MK Oktatási Minisztériuma
az SZK Kulturális Minisztériuma
Szülőföld Alap, Budapest

„A felvidéki magyarság egyik szellemi fellelőjére épül Komáromban”

A Pátria rádió Délidő c. adásában 2009. január 10-én Albert Sándorral, a Selye János Egyetem rektorával beszélgetett Miklósi Péter. Az alábbiakban a beszélgetés rövidített, szerkesztett változatát közöljük abból az alkalomból, hogy 5 évvel ezelőtt indult a Selye Egyetem, a több mint félmillió szlovákiai magyarság egyetlen önálló felsőoktatási intézménye. Az egyetemen 2008-ban késő ősszel megtartották a megismételt rektorválasztást, amelyen a hivatalban lévő rektor már nem indult, s ezzel az egyetemalapítás első korszaka nagy valószínűséggel lezártnak tekintendő.

(-szerk-)

■ **Rektor úr, az Ön megbízási ideje január 31-éig tart. Egyetemalapító, de leköszönő rektorként mostanában Ön nehezebb vagy könnyebb szívvel lép reggelente egyetemi dolgozószobájába?**

Most már könnyű szívvel lépek reggel a munkába, megvan a napi feladatom, azt természetesen becsülettel elvégzem.

■ **Ön elhozta nekem Öt éves a Selye János Egyetem című vadonatúj, még nyomdaillatú kiadványt, a hátsó borítóján egy hatsoros idézet van Váci Mihálytól:**

*Az alapot mélyre lerakták.
Te emeltél rá falakat.
Reád dőlne, ha nem folytatnád.
Eltemet, amit abba hagysz.
A ház azé, ki betetőzi.
Másra hagynád? – Majd kizavar.*

■ **Ha ezt összehasonlítom azzal, amit Ön az imént mondott, akkor talán mégis van Önben valamiféle kis tüske?**

Én ennek az egyetemnek az első lépésétől bábáskodtam, és természetesen, valahogy a sajátomnak is érzem. Úgy gondoltam, és úgy éreztem, illene, hogy én fejezzem be ezt a munkát és egy kész egyetemet adjak majd át az utódoknak.

■ **Lehet-e kész egy egyetem?**

Most arra gondolok, hogy megvan mind az öt évfolyama, megvannak az első mesterfokú végzőseink, kiépül az infrastruktúra. Ez mind még nem történt meg. Ezért volt egy kicsi hiányérzetem. Akkor, amikor ezt az évkönyvet, ezt az emlékkönyvet állítottam össze, ilyen érzések is kavargtak bennem, amelyek, természetesen, máig nem múltak el, de ennek ellenére már feldolgoztam ezeket az eseményeket. Az élet megy tovább. Én úgy gondolom, olyan ember vagyok, aki nem fél a feladatoktól, van tennivalóm elég a jövőben, szerencsére megkeresésem is van. Úgy, hogy nem fogok unatkozni.

■ **Félretéve az egyetemalapítók mindenkori optimizmusát, Ön szerint a jövőben mi kell ahhoz, hogy a Selye Egyetem, az eredeti szándékokkal összhangban fokozatosan valóban tekintélyt sugárzó nívón nyújtsa képzést?**

Úgy érzem, hogy az elmúlt öt esztendő alatt azért sok mindent elvégeztünk. Az infrastruktúra mindenképpen kiépült. Az egyetemnek jelenleg van 9 épülete, mind a három kar a saját épületében él és dolgozik. Van egy komoly konferenciatermünk, több

mint 300 000 kötetes egyetemi könyvtárunk, 29 oktatási programunk, 90 főállású oktatónk, csaknem 3000 tanulónk – ezek közül most már több mint 300-an végeztek az alapfokon. A Református Teológiai Karon 68 hallgató mesterfokon végzett, és a doktoriskolának is van egy végzettje.

Nagy örömmel mondom, hogy az Európai Egyetemek Szövetsége, amikor 2 évvel ezelőtt és tavaly is kormány megrendelésre a minőségbiztosítás kapcsán végzett felülvizsgálatot, nagyon pozitívan értékelte az egyetem tevékenységét. Ha a legújabb ARRA – ez egy olyan szövetség, olyan szervezet, amely az egyetemek értékelésével, rangsorolásával is foglalkozik – jelentésre hivatkozom, a humán tudományok területén a Református Teológiai Kar Szlovákiában a második helyen végzett, megelőzve még a Comenius Egyetemet is. Ebben a kategóriában a Selye János Egyetem Szlovákia első egyeteme. A tanárképző karok tekintetében a 33-as listán a Selye János Egyetem Tanárképző Kara a 24. helyen végzett, ez nagyon jó eredménynek számít.

A Gazdaságtudományi Karunk is megelőzte a nyitrai Közép-európai Tudományok Karát. Tehát én úgy érzem, hogy helyes úton jár az egyetem. Jól indult el, de nagyon sok hiányosság van még, hiszen a publikációs tevékenységet, a kutatásokat fel kell futtatni, fel kell tölteni a tantestületet minősített oktatókkal.

Az elmúlt öt esztendő talán legnagyobb fájdalma, hogy a felvidéki magyar oktatók nem jöttek át a Selye János Egyetemre annak ellenére, hogy az egyetemalapításkor mindenki ígérte, a későbbiekben aztán arra hivatkozva, hogy még a Selye János Egyetem épülőben van, még ott semmi nem biztos, majd ha kész lesz, akkor majd átmegyünk. Éppen ezért a külföldiekkel, főleg magyarországi vendégtanárokkal kellett feltölteni a tantestületet, és olyanokkal, akik hetente egy napot töltenek az egyetemen, bizony nagyon nehéz egyetemet építeni, kiépíteni a tanszékeket, a karokat.

Akik jöttek – akik felvállalták a Selye János Egyetemet – azokkal kellett elindítani az intézményt, azokkal kellett akkreditáltatni.

■ **Ön azt körvonalazta most, ha jól értettem, hogy egy jó rajtot vett az egyetem. Ma már ezek szerint, vagy épp ezért, nem forog esetleg fenn a veszélye annak, ami két-három éve azért még kísértett, hogy például a trencsényi, a puhói egyetemek szakmai-pedagógiai gondjainak ingoványába süllyed? Ezek a rémképek feledhetők?**

Én azt mondom, hogy erre már az egyetem új rektorának kell majd válaszolnia.

■ **Azért Önnek is van egy víziója...**

Az én vízióm egyértelműen pozitív. Az egyetem élő képében mindenképpen az szerepel, hogy a felvidéki magyarság egyik szellemi fellegvára épül Komáromban. A Selye János Egyetemen kiépült az oktatói gárda, amely az oktatást megvalósítja, de sajnos, mint említettem, a szlovák egyetemekről nem jöttek át azok a magyarul is tudó, vagy magyar nemzetiséget valló minősített oktatók, akikre számítottunk. Ma én úgy érzem, van egy tantestület, de nincs egy jó csapat. Vannak mesteremberek, akik elvégzik az oktatást, akik a kutatásba is megpróbálnak bekapcsolódni, de hiányzik egy olyan lelkes csapat, akiknek az értékrendje megegyezik az egyetem küldetésnyilatkozatával, és akik előbbre tudnák vinni, előre tudnák mozdítani az egyetem ügyét, tehát akik hivatásként kezelnék az egyetemet és azonosulnának az értékrendekkel. Én ebben látom a legnagyobb gondot, a legnagyobb problémát.

■ **Miben látja a valós okát annak, hogy a komáromi egyetemre nem jöttek el azok az oktatók, akikkel az egyetemalapítás előtti időszakban, meg közvetlen az egyetemalapítás hónapjaiban nyilván – nemcsak Ön, hanem mindazok, akik ott bábáskodtak az egyetemalapítás körül – valamiképpen közvetve vagy közvetlenül számítottak? Sőt még tovább is mehetek: sok esetben inkább pörlekedést tapasztalt az újságíró, ha egy kicsit odafigyelt, mind a nyitrai egyetemmel, mind a Pozsonyi Bölcsészkar Hungarológiai Tanszékével. Valóban volt itt egyfajta (csöndben mondom) feszültség, villongás...**

Nem tudom az okát magyarázni. Nem indokolták. Az indok mindig az volt, hogy, majd ha megerősödik az egyetem, majd ha kiépül az egyetem, majd ha biztos lesz... Féltették a saját egzisztenciájukat –, és egyáltalán, miért jöttek volna át Nyitráról, Kassáról, bárholonnan, kevesebb fizetésért, rosszabb feltételek közé?

■ **Akkor ez a lényeg! Ön meg is válaszolta a kérdést.**

A Selye János Egyetemen az elmúlt esztendőben, a minisztérium kimutatása szerint kb. 6000,-Sk-val (199,16 €) volt alacsonyabb az átlagfizetés, mint a szlovákiai egyetemeken összesen. A város részéről sem tapasztaltuk azt a segítséget, melyet megadhattunk volna a leendő oktatóinknak. Gondolok itt építkezési telkekre, lakásokra és más olyan dolgokra, amelyek segítették volna a kollégák letelepedését.

■ **Volt erre igény?**

Volt igény, és a szomszédos községek polgármestereihez is fordultunk, és egy-két polgármester, gondolok itt pl. Szentpéter vagy Pat polgármesterére, akik segítettek ebben az ügyben. Komáromban a válasz általában az volt, hogy nincsen telek, illetve olyan áron van, amit nem tudtak volna megfizetni. Több kolléga jelezte, hogy szívesen letelepedne, telket vásárolna, házat építené, de hát sajnos erre nem került sor.

■ **Az egyetemalapítás időszakában erről nem folytak valamiféle előzetes tárgyalások?**

Mikor Komáromba kerültem, több mint 1 évig a kollégiumban laktam, és hozzám hasonlóan több más kolléga ma is az egyetemi kollégiumban lakik. A várostól vásároltunk 10 lakást, amely rendelkezésünkre állt mindjárt az első esztendőben, 2004 őszén. Azóta semmi máshoz nem tudunk hozzájutni, tehát nem tudunk igazán segíteni azoknak a kollégáknak, akik Komáromban szeretnének letelepedni. Ezt nagyon sajnálom, mert a komáromi egyetemnek csaknem 3000 hallgatója van, és az Európai Egyetemek Szövetségének a látogatása kapcsán beszélgettünk ilyen, és hasonló dolgokról. Ott elmondta a küldöttség vezetője, hogy nagyon sok

ilyen kimutatás létezik Nyugat-Európában is: 3 egyetemi diák egy munkahelyet létesít a városban. Én akkor megkértem a kollégát, hogy mondja ezt el a polgármester úrnak is. El is mondta, de nem volt rá visszhang. Mert azért látni kell, hogy ez a csaknem 3000 ember Komáromban lakik, Komáromban étkezik, és Komáromban jár szórakozni –, és ott vásárol. Egy részük, vagy a nagy részük valószínűleg Komáromban is marad, és ezzel a városnak a képzettségi szintjét is növeli. Tehát ilyen szempontból én úgy érzem, hogy a városnak sokkal pozitívabban kellene hozzáállnia az egyetemhez.

■ **Miben látja a 2008-as eseményeknek a hátterét? Vagy Ön lépett-e hibásat akkor, amikor 8-9 hónappal az Ön rektori hivatali idejének lejárta előtt – a külső szemlélő számára mintegy előre menekülve – meghirdette a rektorválasztást?**

Nagyon jó lenne ezt helyretenni. Nem én hirdettem meg, és nem is én találtam ki az időpontot. Ez az egyetemi szenátusnak a joga. Természetesen megkérdezték, hogy mit szólok hozzá. Nem az én ötletem volt, viszont helyesnek tűnt, és ma is azt mondom, hogy helyes volt az időpont megválasztása, mert utána következett a szünidő, és a kinevezés az én esetemben is több, mint 3 hónapig tartott. Most nem tudjuk, mennyi ideig fog tartani. – Fennállt annak a veszélye, hogy akkor, amikor az egyetem a komplex értékelésen vesz részt, akkor, amikor az akkreditációs bizottsággal intenzív tárgyalás folyik, akkor nincs, vagy nem lett volna az egyetemnek rektora. Én nem ebben látom a gondot, hanem abban, hogy a tantestület egy részének az értékrendje nem egyezik az egyetem értékrendjével, és az egyetem értékrendjét a rektor és az egyetem vezetése képviseli.

■ **Hogyan látja 5 év után, a Selye Egyetem mennyire van jelen a szlovákiai magyar tudományosság hálózatépítésében?**

Az elején voltak nagyon komoly elképzeléseink és a felvidéki magyar tudományosság központjává szerettünk volna válni. Mindjárt indulásakor megalapítottuk a Selye János Egyetem kutatóintézetét. Nagyon intenzív és komoly tárgyalások folytak a Szlovákiában működő magyar, kutatással is foglalkozó intézményekkel: a Fórum Intézettel, a Grammával és a többiekkel. Sajnos, az egyetemen ez a kutatóintézet olyan kézbe került, amely elvitte egy teljesen más irányba. Ma ez a kutatóintézet csak a Gazdaságtudományi Karnak az érdekeit szolgálja, és nem lett belőle az, amit szerettünk volna. Minden ilyen intézménnyel az a gond, hogy ha megfelelő önállóságot kap, illetve, ha jogalanyiságot kap, akkor kicsúszhat akár az egyetem keze alól is, és itt, ebben az esetben ez történt. Tehát ez az egyik oka, a másik oka pedig az, amit már többször hangoztattam: nem jöttek azok a felvidéki magyar minősített oktatók, akikkel a kutatást valóban fel lehetett volna futtatni. Nagyon ígéretesen indultak ezek az együttműködések, közös programokban is részt vettünk az első időszakban, csak – amint mondtam – picit letértünk arról a pályáról, amelyet megfogalmaztunk a kezdetben.

■ **Lát-e esélyt arra, hogy a Selye Egyetem végzősei a szlovákiai magyar értelmiség számát gyarapítsák 3, 4, 5, 10 év múlva?**

Minden remény meg van arra, hogy ez így legyen, és én remélem is.

■ **Január 19-én ünnepli a Selye János Egyetem fennállásának évfordulóját. Mi lesz a rektori búcsúbeszédének a lényege?**

Én búcsúbeszédet, természetesen, nem fogok tartani, én nem búcsúzom az egyetemtől. Kívánom, hogy a Selye Egyetem a szlovákiai magyarság szellemi fellegvára legyen. Kívánom az új vezetésnek, hogy sikerre vigye ezt az egyetemet.

„Nemcsak az iskolának készítünk fel szakembereket”

Dr. Stredl Terézia neve ismerősen cseng a pedagógusok körében. Többször vendége, szakelőadója, tréningvezetője tantestületeinknek. Nem egy alkalommal jó tanácsokkal, hasznos ismeretekkel látta el a szülőket, pedagógusokat és a diákokat.

A Selye János Egyetemen betöltött tisztsége óta mennyire tud eleget tenni a tantestületek kérésének a nevelési és pedagógiai szaktanácsadói munkakörben?

Mióta az egyetemen vagyok, azóta az írásban szenvedek hiányt. Mintha „kibeszelném” magamból a szakmát, és nincs időm papírra vetni... A pedagógustársadalommal intenzíven tartom a kapcsolatot, mindig sikerül valamilyen időpontban megegyeznünk. Úgy érzem, a gyakorlatnak és az elméletnek állandóan kölcsönhatásban kell lennie. Nagyon is fontos számomra a gyakorlat állandó ismerete ahhoz, hogy érdemben át tudjam adni azt a tudásanyagot a leendő kollégáknak, amelyre a ma pedagógiájának szüksége van. Mert abban egyetértünk, hogy a mai diákok, és a pedagógusok sikeres össz munkáját egész más alapokon kell értelmeznünk... **Az egyetem történetében az elmúlt öt éves időszakból mit emelne ki a leginkább?**

Számomra a legfelelőbb érzés és egyben a legfelelősségteljesebb, legnagyobb kihívás az, hogy magyar egyetemünk van. Nagyon örülök, hogy sikerült az óvodapedagógiát bakkalaureátusi szinten és ráépülve a tanítóképzést magiszteri fokon akkreditálni. Szerintem ezt a képesítést az indokolja, hogy előbb-utóbb minden óvoda – gazdasági okokból – az iskolához fog tartozni. Ha a nevelés fontosságát

Dr. Stredl Terézia: A piac elrendezi a lehetőségeket...

említem, akkor tudatosítanunk kell, hogy nevelőink komoly érdemi munkát fejtenek ki ezen a területen. Manapság már ismerjük a nulladik évfolyam jelentőségét is. Tehát, épp ideje volt az alsó tagozatos pedagógusokat, az óvodapedagógusokat és a nevelőket azonos szakmai, erkölcsi, anyagi státuszba hozni! Harmadikként a kihelyezett képzések fontosságát és lehetőségét emelném ki: Losonc, Királyhelmec. **A statisztikai kimutatások összegzése alapján sok szociológus megállapítja, hogy diákságunk, a populáció fogyásával a pedagógusok számát is csökkenteni kellene. Ön hogyan látja ezt? Mit tud tanácsolni azoknak a rátermett pedagógusjelölteknek, akiknek kényszerből pályát kell módosítaniuk?**

A képzést én nem úgy értelmezem, hogy csupán az oktatásügynek képezünk

szakembereket. Én a humán munkaerőpiacot említeném: szociális szolgáltatások (gyermekotthonok, idősek otthona, szociális intézmények, gyermekvédelem stb.), perszonalisztika (személyzeti szakreferens, munkaügy, magánszféra és más), a civil szektort is említhetném (alapítványok, nonprofit kezdeményezések, polgári társulások stb.). S mielőtt megvádolnának, hogy ennyire szakmaidegen példákkal élek, akkor említhetném a pedagógiát mint tudományt, a kutatásokat, a szakmai továbbképzések fontosságát, ahol a szakma további művelésével bizony komoly lehetőségeket lehet elérni. S manapság az egész életig tartó művelődés korszakában, a magán iskolai intézmények megalapozásának lehetőségével azt hiszem, végzőseink bátran továbbléphetnek nemcsak a hazai, hanem tágabb földrajzi régióinkban is.

Sok esetben azt tapasztalom, hogy, sajnos, nem mindig azok választják a pedagóguspályát, akik kellő érzékkel, nagy elszántsággal és lelkesedéssel viszonyulnak a tanulókhöz.

Ezért tartom fontosnak és helyénvalónak pl. a levelező képzést. Azzal, hogy magyar nyelven tanulhatnak a jelöltek, bizony bátorítást kaptak azok is, akik eddig képesítés nélkül, de szívvel-lélekkel tették a dolgukat, vagy azok, akik eddig vágy szintjén élték meg a továbblépést. Levelezőseink jelentős százaléka már most a szakmában dolgozik.

Egy vitában az is elhangzott, hogy beszédhibás pedagógusjelölt egyetemisták is bekerülnek az iskolákba. Hogyan látja ezt szakmai szempontból?

Az előző válaszomra utalnék, hogy nemcsak az iskolának készítünk fel szakembereket. Ha nincs vonzalma a szakmához, továbblép, ill. a szakma nem fogja megtartani, ha nem odavaló. A beszédhibás (maradjunk ennél a példánál) lehetőséget kap a szakmai képzésre és pl. nagyon hiteles tanácsadói munkakört tud ellátni majd... Manapság ott, ahol többen vannak, a piac már elrendezi a lehetőségeket...

Van-e olyan módszer, amellyel ki lehet szűrni azokat a hallgatókat, akik nem a tanári pályára valók?

Igen, a gyakorlat! Sokszor mondom azt, hogy én nem tudás párti vagyok, hanem gondolkodás párti. Nem tudom a szakmát csupán teljesítményközpontúan értékelni. A továbbtanulás lehetőség azok számára, akik belépnek a képzésbe. Személyiségileg, szakmailag érnek, tapasztalásokat, lehetőségeket kapnak. Ha élek vele, egy olyan emberformáló hatás éri őket, hogy érezni fogják a lehetőségüket. Aki nem odavaló, lemorzsolódik. Ez az ország hatalmas pénzeket költ a prevencióra. Egyfajta túlzással azt is mondhatnám, hogy mi egy komoly prevenció munkát végzünk.

Ha a fiatal belép kortársai közé az egyetemen, kap egy szintes lehetőséget a továbblépésre. Sokan megtalálják életük párját is, aki húzza-vonja és formálja (ha kell?!)... Érdemben előbbre lép, mint esetleg munkanélküliként a helyi kocsmában könyökölve...

Milyen mértékben tudnak a képzés során időt fordítani a pedagógiai gyakorlatra és a módszertanra?

Mivel nem vagyok pedagógus – 30 évet pedagógiai-pszichológiai tanácsadóként dolgoztam, 5. éve vagyok egyetemi oktató –, én is tanulom a szakmám. Azt tudom mondani, ahogy már említettem, számomra az elmélet fontossága a gyakorlati felhasználásával kezdődik. A képzés szerves részét képezi a gyakorlat. Mindjárt a második félétől heti vagy tömbösített formában a diákok kinn vannak a gyakorlóiskolákban, óvodában, napköziben. Igyekszünk úgy megvalósítani a gyakorlati képzést, hogy a diák ne csak betekintést nyerjen a különböző képzési formákba, hanem ki is próbálhassa azt. Mindezt a gyakorló tanárokkal együttműködve, egyeztetve tesszük. Több példát említhetnék arra, hogy az elméleti felkészítést az a pedagógus látja el, aki később a gyakorlaton is fogadja a diákat.

Fel tudják-e készíteni a hallgatókat arra, hogy a hiperaktív, akciós filmekben felnövekvő, szinte az utcán felnevelkedő gyermekek lelki problémáit meg tudják érteni és adott esetben oldani?

Ebben segít az „előéletem”, azok a tanácsadói tapasztalatok, amelyekkel dolgoztam-dolgozok... További tanártársaim is vannak, akik gyógypedagógusok, pszichológusok, s így lehetőségünk van olyan tantárgyakkal is bővíteni a kötelezően és szabadon választható tárgyak listáját, mint részképességzavarok korrekciója, fejlesztő vagy differenciáló pedagógia, prevenció iskolai programok, gyógypedagógiai alapok, kreatívfejlesztés, tehetségekről való gondoskodás stb. Vagyis, a módszertanban eleve gondolunk a tanulási korlátokra,

valamint a nehézségekre, zavarokra és az akadályozottságokra is. Ezeket a területeket már az akkreditációs anyag is tartalmazza. Nemcsak a mai diák sajátosságaira gondolunk, hanem arra a pedagógusi készségtárra is, amire szüksége van a pedagógusnak, hogy érdemben felvállalhassa a XXI. század gyermekének oktató-nevelő munkáját. Ilyenek a pedagógiai kulcskompetenciák, kommunikáció, szupportív intézmények ismertetése stb. Számomra, a szakember számára az a kihívás, hogy lehetőségünk van a nevelés olyan fontos szakaszának a befolyásolására, mint az óvodás- és a kisiskoláskor. Ugyanis a személyiség alapjai az első 6-8 évben alapozódnak és ez a szakasz a nevelésben nagyon fontos. Ha őszinték vagyunk és keressük a választ, hogy ki nevel, akkor látnunk kell, hogy az óvoda, a napközi és a szabadidős foglalkozások jelentősége nagy, hiszen csupán itt lehet módszeresen befolyásolni ezt az időszakot. Számomra ez a tény a meghatározó abban, hogy még a mai napig az Óvó- és Tanítóképző Tanszékot vezetem...

Jól tudjuk, hogy a gyermek testi-lelki fejlődésére a családi miliő óriási hatással van. Az is közismert tény, hogy életünk első tíz éve döntő hatással bír személyiségünkre. Azok számára van-e „mentőöv”, akik különböző okoknál fogva lekéstek, lemaradtak erről az első tíz évről?

Természetesen, a lehetőség adott. Túl egyszerű volna, ha leírnánk valakit (sajnos, a gyakorlatban ez gyakori). Ezért is fontosnak tartom a szülői értekezletek hatékonyságát, mert a nevelési problémákat mindig is a felnőttől – születtől, vagy pedagógustól kezdjük felgombolyítani. Mindenkit nevel valaki... Ami fontos, az érzelmek. A kapcsolatok éltető ereje – főleg ebben a korban – a szeretet, a szimpátia, vagyis a pozitív érzelmek. Az emberi kapcsolatokban a kölcsönös tisztelet nagyon fontos. A gyermeknek éreznie kell, hogy tisztelik, észreveszik, meghallgatják... Tíz év felett már az

egészséges „cserekereskedelem” érvényesül, vagyis a racionális egyezség. Mindennek ára van: ha jól csinász valamit, jutalmat érdemelsz. Ha valami nem sikerül, segítünk, hogy jobb legyen. Nem büntetünk, ami, sajnos gyakoribb. Ezzel a szemlélettel igazán sikerülne azt a „békeharcot” lefegyverezni, ami a nevelő és neveltje között olyan gyakori.

A magyar iskolákba való beiratkozások idején sokszor kikérik véleményét az anyanyelvi oktatás fontosságáról. Én most arra szeretném kérni, hogy ossza meg véleményét olvasóinkkal: pszichológusként milyen szakmai tanácsokkal látja el a pedagógusi pályára készülő végzős hallgatóit?

Az ember mintakövető lény, vagyis szeretnék először is egy olyan példamutatással élni, hogy emberi tisztességgel végzett munkának mindig értéke van! Másik fontos érték a gyökereink követése, a szülőföld szeretete, az anyanyelv ápolása. Próbáljuk megfogalmazni azokat az erényeket, amelyeket otthon kapunk. Ha ez sikerül, akkor tudjuk, mire van szükségünk, hogy jól érezzük magunkat (és miért van szükségünk hazajönni, feltöltődni, otthon maradni). Az anyanyelv az emberi értelem nyiladozásának, épülésének kulcsa. Ha ezt a kulcsot megkapom, könnyebben használom a többit is – ez segít a nyelvtanulásban. Ha az anyanyelvet megtanulom felsőfokon használni, a szakmában is hiteles szakember leszek (észreveszem a szövegértés problémáit stb.). További, a permanens tanulás szükségessége! A diplomaosztónál nem szabad megállni. Az első magiszteri diploma kiosztása nagy jelentőséggel bír. Én magamban csak az egyetem kerestgyerekeinek nevezem a végzősöket. A mi tanszékünket látogató hallgatókról elmondhatom, hogy elejétől fogva olyan küldetéstudat alakult ki bennük, hogy ha ez megmarad, már elég.

Kiknek, milyen lelki beállított-ságú, egyetemre készülő végzős középiskolásoknak ajánlja a komáromi Selye János Egyetem Tanárképző Karát?

A továbbtanulás: esély. Mindenkit bátorítok a továbblépésre. Egy jól felkészült, felszerelt egyetem várja őket, ahol anyanyelven beszélünk, barátkozunk, szórakozunk, oktatunk, együtt gondolkodunk, egymást segítjük...

Köszönöm a beszélgetést.
Hajtman Béla

Vankó Terike-díj

„A világ összes anyagai között a szeretetnek van a legerősebb kötőképessége és a legnagyobb teherbíró ereje.”

(Spurgeon)

Vannak helyzetek, amikor nincsenek megfelelő szavak. Ilyen helyzet az, amikor nem lehet megfogalmazni csak érezni, hogy tenni kell valamit, mert a tehetetlenség nem méltó ahhoz, akinek a „kötőképessége, teherbíró ereje” a szeretetben rejtett. Ilyen ember volt Vankó Terike.

A Selye János Egyetem losonci kihelyezett tagozata diákjainak anyagi támogatásával egy díj alapításáról szeretnék beszámolni. A Vankó Terike-díjat minden évben egy arra érdemes óvónő kapná meg. Az SZMPSZ támogatásával már ebben az évben a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Országos Találkozóján szeretnék a díjat átadni.

Minden segítséget szívesen fogadunk, akár anyagi, akár más jellegű felajánlásokat is. A Vankó Terike-díj számlaszámát, a díj pályázati kiírását a lehető legrövidebb időn belül nyilvánossá tesszük.

Gyetzvai Judit
(gyjudit@zoznam.sk)

„A mi tanszékünk az egyedüli, ahol mindenki tudományos minősítéssel rendelkezik.”

Simon Attila, a Selye János Egyetem Tanárképző Kara történelem tanszékének vezetője. A Fórum Kisebbségkutató Intézet tudományos munkatársaként, a Történelemtanárok Társulása elnökeként gyakran olvashatjuk véleményét sajtónkban legfőképp a 20. század egyes történelmi eseményeivel kapcsolatban.

Ön számos történelem tankönyvnek a bírálója és szerzője. Az alapiskolák 4. osztálya számára hibrid nyelven kiadott tankönyvek nem kis vitát váltottak ki pedagógusaink körében. A kialakult vita ellenére mégsem tudott a szakma egységesen kiállni e kérdésben. Úgy gondolom, több iskolaigazgató hibát követett el abban, hogy a társadalmi és civil szervezetek felhívására nem küldték vissza a tankönyveket. Önnek mi a véleménye erről?

A saját véleményem ebben a tekintetben meglehetősen sommás: a minisztérium törekvéseit nem csupán a magyar iskolák, de Szlovákia magyar nyelvű állampolgárainak jogaiba való durva beavatkozásként értékelem. Úgy gondolom, annak eldöntése, hogy milyen tankönyvekből akarunk tanítani és tanulni, szakmai kérdés, nem pedig politikai. Ennek ellenére a politika érzéketlenül beavatkozott ebbe is. Azt pedig, ahogy a szlovákiai magyar pedagógustársadalom erre reagált, nem szívesen minősíteném. Úgy gondolom, a kollégák nem érezték át annak jelentőségét, hogy milyen lavínát indíthat el az, ha egy ilyen – bár apróságnak látszó – kérdésben nem emeljük fel a szavunkat. Ez kétszeresen vonatkozik az iskolaigazgatókra, akiknek példát kellene mutatniuk beosztottjaik előtt. Azt azért hozzátenném, hogy azt érzékeltem, mintha az SZMPSZ sem követett volna konzekvens magatartást

ebben a kérdésben, s mintha az MKP lépéseihez igazodott volna. Pedig ennek fordítva kellene lenni. Ilyen kérdésekben a pártnak kellene a szakmához igazodnia, nem pedig játszani a mi mindenhez a legjobban értünk című játékot.

Hogyan értékelné a ma használatos történelem és honismeret tankönyvek színvonalát?

A honismereti könyveket nem ismerem annyira, hogy határozott véleményt mondjak róluk. Azt azonban tudom, hogy direkt módon nem is említik, hogy ebben az országban magyarok is élnek, ami botrányos és egyben jellemző erre az országra. Ami pedig a jelenlegi szlovák történelemtankönyveket illeti, azok minden bizonnyal jobbak, mint azok, amelyek készítését épp a napokban kezdik meg. Sajnos, ez a helyzet.

Mennyire vonzó napjainkban a történelem tantárgy iránti érdeklődés az egyetemi hallgatók körében?

A történelem, ha egy rossz pedagógus meg nem utálatja a diákokkal, mindig is népszerű tantárgy volt valamennyi korosztály között. Népszerű az egyetemisták körében is, hiszen a magyar szak mellett erre jelentkeznek a legtöbben. Egy kisebbségben élő ember számára pedig különösen fontos, hogy valós történelmi tudással vértesse fel magát. Én azt hiszem, erre a szlovákiai magyar történelemtanárok fel vannak készülve. Sok kitűnő kollégát ismerek – alapiskolában és gimnáziumban oktatókat egyaránt – akik nagyon komolyan veszik, amit csinálnak, s közben partnerként kezelik a tanulókat is. És ez a lényeg.

Ön szerint a középiskolákból a történelem szakra jelentkezők gond nélkül megállják a helyüket egyetemi tanulmányaik során?

Már aki. Az a gond, hogy a Selye János Egyetemre még mindig nem a legjobbak jönnek. A pedagógusképzésnek pedig amúgy is alacsony a presztízse, tehát mi nem a legjobb hallgatókat kapjuk. Persze azért akadnak kivételek. Kár, mert a történelem tanszéken igazán kiváló kollégákkal dolgozhatom együtt, akik szakmai és emberi szempontból is a legjobbak közé tartoznak. A karon a mi tanszékünk az egyedüli, ahol mindenki rendelkezik tudományos minősítéssel, s tanszékem oktatói nagyon gazdag publikációs tevékenységet folytatnak. Igaz, ehhez mérten a követelményeink is magasak, s ezért meglehetősen sok hallgatónak van gondja a vizsgákkal. Nekem azonban az a véleményem, hogy az egyetemünknek akkor lesz majd vonzereje, ha az ott kiállított diplomának értéke lesz, amelyért meg kell szenvednie a hallgatónak.

Mikor szokott kiderülni, hogy a történelmet hallgató diák a tanári pálya helyett inkább a tudományos kutatómunkát választja?

A tanszékünk még csak negyedik éve működik, így hallgatóink elhelyezkedésével kapcsolatban nincsenek tapasztalataink. Én azonban biztos vagyok benne, hogy akik elvégzik a szakot, azok megtalálják a helyüket az életben.

Végezhető a tanítás és kutatás együtt?

Csak együtt végezhető. Egy egyetemi oktató nem elégedhet meg a már létező tudás és ismeretek reprodukálásával, hanem magának is kutatnia kell. Ez ad neki szakmai hitelt. Én magam rendszeresen járok levéltárba, több tudományos projektben is részt veszek. Ennek eredménye a Fórum Intézet által nemrég kiadott könyvem a két világháború között Dél-Szlovákiában végrehajtott szláv telepítésekről, amelyet a következő években remélhetőleg több hasonló kiadvány fog követni.

A magyar-szlovák kapcsolatokban is vannak súrlódási pontok. Ön többször is kifejtette, hogy mindkét félnek megvannak a maga történelmi igazságai. Milyennek látja a szlovák és magyar történészek közti együttműködést?

A szlovák és a magyar történészek közötti együttműködésnek több szintje van. Van egy hivatalos, amelyet meglehetősen formálisnak érek. És vannak egyéni szakmai kapcsolatok, együttműködések, amelyek eredményesek és sokat ígérők. Több szlovák kollégát is említhetnék, akikkel nem csak nekem, hanem más magyar kollégáknak is kitűnő a kapcsolata. Sajnos, a jelenlegi szlovák politika meglehetősen durván beavatkozik a szlovák szakmába, s megpróbálja azt irányítani. Már pedig ez az irány nem a kölcsönös megegyezés irányába mutat. Óriási gond az, ha a politika akar a nemzet számára nemzeti tudatot és történelemszemléletet diktálni. Különösen akkor, ha olyan szintű politikusok állnak az ország élén, mint a köztársasági elnökünk és a miniszterelnök.

A tudáson kívül mivel kell felvértezni a történelmet szerető hallgatókat, hogy kiváló történelemtanárokká váljanak?

Nemcsak a történelem szakosnak, de minden tanárnak elsősorban emberként kell megállnia a helyét. Egy jó pedagógus elsősorban azzal tudja a maga oldalára állítani a diákokat, ha önmagát adja, ha őszinte tud lenni azokkal szemben. Nem szabad azt a látszatot keltenünk, mintha mi mindent tudnánk. A tanulók is tudják, hogy nincs így. Ám, ha látják, hogy partnerként kezeljük őket, s amit teszünk, abban nincs mesterkéltetés, akkor elfogadják bennünket.

Köszönöm a beszélgetést.

Hajtman Béla

Válaszúton a Selye János Egyetem végzős hallgatói

A megalapításának 5. évfordulóját ünneplő Selye János Egyetem Tanárképző Karának négy végzős hallgatója mutatkozik be olvasóinknak. Az egyetemi tanulmányaik befejezése után minden bizonnyal munkába szeretnének állni. Elhelyezkedésük esélyeiről, terveikről kérdeztem őket.

■ Dobos Boglárka (Szepsi)

— Nem igazán tudom, hogy milyen esélyeim vannak a pedagógiai szakmán belüli elhelyezkedésre. Úgy tudom, legtöbb iskolában nincs hiány a pedagógusokból, de szülővárosomban volna lehetőségem egy halmozottan hátrányos helyzetű osztályban tanítanom. Ez a lehetőség nem feltétlenül fedi az álmaimat. A virágkötésben, a borászatban – borkóstolásban – is szeretnék tapasztalatokat szerezni, ugyanakkor a színészet iránt is vonzódok.

A jelenlegi gazdasági helyzet is aggasztó. A legjobb fizetésre a pedagógusszakmán belül van lehetőségem, de ezt a pályát nem a fizetés miatt, hanem csakis hivatásérzetből szabad választani! Túl nagy felelősség hárul arra, aki a legkisebbeket tanítja, nevelgeti, terelgeti. Ha itt hibát követ el a pedagógus, a gyermek lehet, hogy egész életén magán viseli következményeit.

Ebből a megfontolásból nem tudok egyértelműen választ adni arra a kérdésre, hol szeretnék elhelyezkedni. Valószínűleg a sorsra bízom. Ha kapok munkalehetőséget egy iskolában, nyilván kipróbálom, és ha megbirkózom a felelősséggel járó feladatokkal, ott is maradnék.

■ Simon Melinda (Balony)

— Alsó tagozatos pedagógusként 2007-ben szereztem bakkalaureátusi diplomámat óvopedagógusi és napközi otthonos nevelői végzettséggel. Annak ellenére, hogy napjainkban a pedagógusok, sajnos, nincsenek kellőképpen megbecsülve, mindenképp szeretnék tanulmányaim befejezése után tanítóként tevékenykedni. Látom ennek a hivatásnak a fontosságát, szépségeit, szeretem a gyermekeket és szeretnék adni magamból és tudásomból a jövő

nemzedékeinek. Kilátásaim munka terén nem a legfényesebbek: ahol eddig érdeklődtem, iskolákban, óvodákban, sajnos, nem volt munkalehetőség. Szívesen dolgoznék akár falusi, akár városi iskolában, óvodában egyaránt. Szeretném önéletrajzomat elküldeni több oktatási intézménybe, hátha sikerrel járok, és bízom abban, hogy valamelyik iskolában álláshoz jutok.

■ Grajszky Krisztina (Búcs)

— A Selye János Egyetem angol nyelv és irodalom–informatika szakos hallgatójaként tanulmányaim befejezése után szeretnék olyan munka után nézni, ahol nemcsak az egyetemi tanulmányaimat kamatoztathatom, hanem még a középiskolás tanulmányokat is fel tudnám használni. Kereskedelmi szakközépiskolába jártam, szeretném, ha az ott tanultakat – könyvelés, közgazdaság, marketing – is hasznosíthatnám munkahelyemen. A pedagógusi pályát sem zárom ki, szívesen tanítanék alapiskolában. A könnyű elhelyezkedésben csak reménykedni és bízni tudok.

■ Horváth Tamás (Királyfiakarcsa)

— Az egyetem elvégzése után természetesen a tanítással, a neveléssel szeretnék foglalkozni. Szeretném kamatoztatni, átadni mindazt a tudást, kincset, és szeretetet, amelyet magamba szívtam, és amelyet mentoraimtól kaptam. Mindezek érdekében már több helyre is beadtam kérvényemet, főleg Dunaszerdahelyre, valamint a környező iskolákba, de érdeklődtem több komáromi alapiskolában is. Azért tartom fontosnak, hogy több helyen is próbálkozzak, mert attól tartok, hogy kevés lesz a hely, ahová fel tudnának venni mindannyiunkat. Reménykedem abban, hogy valahol megtetszem és felvesznek pedagógiai állásba.

Úgy érzem, megint egy nagy verseny, megint egy hajszra vár ránk, ahol nem mindenki tudja feltartani a serleget, nem mindenki állhat rá a képzeletbeli dobogóra. Eddig csak a továbbtanulásért, a vizsgákért küzdöttünk, de sajnos most az államvizsga, a nyelv- vizsga döntője mellett már a nagybetűs élet egy újabb lépcsőfokáért kell versenyezni kelniünk.

Befejezünk egy korszakot életünkéből: egy új korszak előtt állunk, egy olyan új előtt, amely befolyásolni fogja talán az elkövetkező életünk nagy részét.

Válaszvonalhoz értünk, ahol bizonyítanunk kell. Bizonyítani kell a múltnak, és bizonyítanunk kell a jövőnek is!

- hábé -

Megfelelő társadalmi ismeretekkel rendelkező pedagógusokra van szüksége közösségeinknek

Győző Andrea 1992-ben végzett a Nyitra Pedagógiai Fakultáson, alsó tagozatos tanítóként. Még abban az évben Búcsón, egykori iskolájában kezdett tanítani. Jelenleg ötödik éve az iskola igazgatóhelyettese. A Búcsi Csemadok Éneklőcsoportját vezeti, az SZMPSZ-ben a Komáromi TV tagja. A Szövetség szakmai munkájából több mint tíz éve aktívan veszi ki részét. Kováč Sylviával együtt a CED – holland differenciálási modell – szlovákiai adaptációjában munkálkodott. Először ő koordinálta a matematikai csoportot, majd a negyedik munkafüzetet készítette el. A digitális tananyagmegújítási program koordinátoraként is dolgozott, amelyet a szövetség európai uniós támogatással valósított meg. A Selye János Egyetemen második éve óraadó tanár.

Alapiskolai igazgatóhelyettesként hogyan érzi magát az új közegben, az egyetemi oktatói státuszban?

Az egyetemi oktatást – az én esetemben a gyakorlati, módszertani ismeretek átadását – ugyanúgy, mint az igazgatóhelyettesi tisztséget nagy kihívásnak és komoly feladatnak tekintem. Igyekszem mindkét helyen úgy helytállni, hogy az egyik ne menjen a másik kárára. Az egyetemi oktatói státusz számomra nagy megtiszteltetés, jól érzem benne magam, szívesen végzem ezt a feladatkört.

Fiatal pedagógusként sok egyetemi hallgató kedvencének számít. Kell-e harcolni a tekintély kivívásáért, vagy egyszerűen partnereként kezeli diákjait?

Véleményem szerint aki harcol a tekintélyért, sosem kapja meg. Nekem különben sem az a célom, hogy tekintélyt vívjak ki magamnak a diákok előtt. Ez az alapiskolás diákjaimra is vonatkozik. Az egészséges tanár-diák kapcsolat híve vagyok, ahol mindkét fél kölcsönösen tiszteli egymást. Ha a tanulók érzik, hogy a tanár figyel rájuk, meghallgatja őket, akkor ők is pozitívan viszonyulnak hozzá. Mivel társadalomismeret és honismeret-módszertant tanítok, sok lehetőségem van arra, hogy beszélgessek a diákokkal. Nagyon tetszik bennük, hogy van önálló véleményük a világról, és el is mondják azt, ezért nem nehéz őket egyenrangú partnerként kezelni.

Ön szerint a végzős hallgatók milyen esélyekkel tudnak elhelyezkedni a tanulói létszám tekintetében egyre inkább megfogyatkozó óvodáinkban és iskoláinkban?

Sajnos, itt a nyugati régióban kicsi az esélyük. Úgy tudom, Közép- és Kelet-Szlovákiában nagyobb eséllyel indulhatnak el a tanítói pályán.

A múltban, sajnos, kevés figyelmet fordítottak a pedagógusok gyakorlati képzésére. A Selye János Egyetemen milyen mértékben van módjuk a hallgatóknak „kipróbálni” magukat a gyakorlatban, hogy alkalmasak-e a pedagógiai pályára?

Személyes véleményem szerint ez még, sajnos, most sem egészen megoldott probléma. A szakmai gyakorlat minőségével nincsen probléma, a hallgatók többségének az a véleménye, hogy a komáromi iskolák pedagógusaitól, akiknél a gyakorlatot végzik, minden segítséget megkapnak a próbatanítások során. Viszont kevés az az óraszám, amit egy-egy hallgató letaníthat. Ma már az a 6 hetes gyakorlat sincs számukra előírva, amit nekünk másfél évtizeddel ezelőtt még kötelezően el kellett végeznünk, mielőtt államvizsgáztunk, és diplomát kaptunk a kezünkbe. Persze az alatt a hat hét alatt sem lehetett a tanítás minden csínját-bínját elsajátítani, de sokat segítettek az ott szerzett tapasztalatok. Éppen ezért az egyetemen a módszertant

oktatókra is nagy feladat hárul, hogy a diákok pedagógiai képességei ne csupán megmutatkozzanak, de a gyakorlat során tökélesedjenek. Az iskolai szakkörvezetés, a nyári táborigazgatások, a diák művészeti csoportok irányítása – a pedagógusjelöltek bevonása az ilyen jellegű tevékenységbe – az elméleti ismeretek elsajátítása mellett, jó gyakorlatként szolgálna a pedagógiai munkára történő felkészülésre. Én személy szerint igyekszem a hallgatóknak mindazt az oktatási, nevelési, énekarvezetői, szakkörvezetői, versenyszervezői tapasztalatot átadni, amit a 15 év alatt a munkám során szereztem. Az órákat gyakorlatiasan szervezem meg, megmutatom mindazokat a technikákat, módszereket és munkaformákat, amelyek segítségével hatékonyan tudnak majd tanítani. Az is segítene, ha a felvételi során kiderülne a diákok hajlama e hivatás iránt, vagy a középiskolai évek alatt végzett tanulmányok és a szabadidős tevékenységekbe való bekapcsolódás jelezne előre a diák alkalmasságát erre a pályára.

Sajnos, a statisztikai mutatók miatt nem minden egyetemi hallgató fog elhelyezkedni pedagógusként. Nekik mit tudna tanácsolni? Mihez kezdjenek friss tanári diplomájukkal?

Többen is tervezik közülük, hogy tovább tanulnak, én csak megerősíteni tudom őket ebben. Mai életünk velejárója sajnos, hogy a fiatal diplomások is pályaváltoztatásra kényszerülnek. Ha a fiatal tanár felkészült, ha elkötelezett a minőségi munka iránt, esélye van arra, hogy az élet más területén is megállja a helyét. Ha alkalmuk adódik a katedrára kerülni, ma konkurens környezetben bizonyíthatják rátermettségüket.

Elsősorban kiknek, mely középiskolai végzős diákoknak javasolja a Selye Egyetem Óvó- és Tanítóképző szakán való tanulást?

Mindenképpen azoknak, akik olyan középiskolában végeznek, ahol megfelelő általános műveltséget kapnak. Olyan pedagógusokra van ugyanis szüksége közösségünknek, akik megfelelő társadalmi ismeretekkel rendelkeznek, így nem lesznek közömbösek a helyi közösségek és a szlovákiai magyarság jövője, sorsa iránt. Számos konferencián, ahol arról esik szó, hogyan lehet hatékonyabbá tenni az oktatást, hogyan lehet biztosítani a minőséget egy intézményen belül, mindig arra a következtetésre jutnak a szakemberek, hogy az egyetemen kéne a változásokat megkezdeni. Erre viszont csak akkor van lehetőség, ha megfelelő indíttatású, megfelelő alapokkal rendelkező hallgatók ülnek a padokban. A Selye János Egyetem Óvó- és Tanítóképző Tanácsa pedig véleményem szerint kellőképpen felkészült erre a szakmai kihívásra.

Köszönöm a beszélgetést.

Hajtman Béla

Játszani is engedd!

Az iskolai színjátszás fontosságát már Comenius is hangsúlyozta a 17. században. Jómaga sárospataki ténykedése során számos iskoladrámát írt, amelyeket be is tanított növendékeinek.

A tanár akkor végzi jól munkáját, ha a tantárgyat, amelyet oktat, szeretik a diákok. A diák pedig azt szereti és jegyzi meg, ami felkeltette érdeklődését. Csak akkor lesz élvezetes számára a tanítási óra, ha annak menetébe ő maga is bekapcsolódhat, s nemcsak passzív megfigyelőként, hallgatóként van jelen az osztályban. Az irodalomtanár szaktárgya anyagának élményszerű feldolgozásához elengedhetetlenek a drámapedagógiai módszerek. Fontos, hogy a tanítási órán ne csak elolvassuk, hanem lehetőségeink szerint el is játsszuk az adott szöveget.

A helység kalapácsa

Egy nyolcosztályos gimnázium alsósaival könnyű az ember dolga, hiszen az első évben zömében nép-, ill. műmesékkel találkozunk a diákok az irodalomórán. Ezeket a gyerekek szívesen dramatizálják. Mi, az érsekújvári Pázmány Péter Gimnáziumban leggyakrabban bábszínház segítségével. Aki pedig egyszer feláll a világot jelentő deszkákra, és jól érzi ott magát, örök varázslatba esik. Tanulóink 2005-ben maguk igényelték a színjátszó szakkör megalakulását.

A csoportot a tavalyi tanévben kereszteltük Csúrdöngölők-re. Ez a jó csengésű név egyébként nem saját szerzemény. Száz Il dikó, az Új Szó munkatársa találta számunkra. Amikor februárban a nyílt napon megnézte a készülő darab (Petőfi Sándor: A helység kalapácsa) egyik jelenetét,

– történetesen épp a kocsmai tömegverekedést – azt mondta, neki erről kapásból a csúrdöngölő jutott eszébe. A szó jelentése: élénk ütemű székely legényes tánc, s az ehhez tartozó muzsika. Esetünkben ugyan nem a csűr teje készült beszakadni a döngöléstől, hanem szemérmes Erzsók kocsmájának épsége került komoly veszélybe.

Az új darabot mindig a tanév elején választjuk ki, a decemberi hagyományos karácsonyi műsorban adtunk elő belőle egy rövid ízletőt, majd egy újabbat a februári nyitott kapuk napján. Tavasszal többnapos összejövettel tartunk, díszletet festünk, tanuljuk a táncbetéteket, a színpadi mozgást. A kész színdarabot ezután láthatja a közönség – elsőként saját diákjaink. Utána ellátogatunk a környékbeli

óvodákba, iskolákba (Érsekújvár, Tardoskéd, Kamocsa, Naszvad, Szímő...), hogy a fesztiválok idejére szerezzünk egy kis rutint. Áprilisban fel lépünk a Duna Menti Tavasz regionális fordulóján, májusban a lévai Gyermekvilág fesztiválon.

A tavalyi tanévben sikeresen pályáztunk, 15.000,-Sk (498 €) támogatásban részesültük a Pázmány Péter Alapítványtól. Idén Max Lucado: **Értékes vagy** c. meséjét dolgozzuk fel. A készülő mű legnagyobb érdekessége, hogy bár egy tanmese feldolgozása, javarészt mi magunk írtuk. Négy színből áll, a keretszíneket (1. és 4.) diák és tanár közösen vetette papírra. Ez azért előnyös, mert minden szereplő szabadon elmondhatta, milyen karaktert szeretne alakítani. Mindenki olyan szöveget kapott, amivel teljesen azonosulni tud, teljesen sajátjának érezhet. Még nem tudható, mennyire lesz majd vevő erre a közönség, illetve a szakmai zsűri, mindenestre mi nagyon élvezük a játékot. Ez az első ilyen jellegű próbálkozásunk. Játsoztunk mi már daljátékot (2005 – János vitéz), népmesét (2006 – Lúdas Matyi), zenés mesejátékot (2007 – A piros esernyő), klasszikus vígposzt is (2008 – A helység kalapácsa),

ám ennyire modern, ennyire mai darabot soha.

A sztori szerint iskolánk egyik diákja – egy punk lány – hónapok óta beszélget egy fiúval az interneten, de még sosem találkoztak. Egyik délután megint csetelnek, amikor a lány elpanaszolja, hogy az osztályban kiközösítik a többiek, erre a netes srác vigasztalásul elmeséli Lucado allegorikus meséjét a foltmanókról. A darab vége mi más is lehet, mint hepiend: a két internetes ismerős végre találkozik...

Azért is érzem szerencsésnek ezt a választást, mert a szöveggönyvirás és a próbák során akaratlanul is rengeteg dolgot elárultak magukról a gyerekek. Kiderült, „ciki” ma jó diáknak lenni. A színpadi osztály két csoportra oszlik: eminensekre és rebellisekre. A 20 színjátszó közül egyetlenegy sem szeretett volna iskolai dísznyakkendőt viselő stréber lenni, ugyanakkor hat ilyen szerepet beleírtak. Elgondolkodtató.

Az első színt újra a karácsonyi ünnepségünkön mutattuk be. Odaszegte a nézőt székéhez? Megérintette lelkét? Nem tudom. Azt tudom: mi – szereplők és tanáruk – jól szórakoztunk, jókat izgultunk, és lelkesen várjuk a februári nyitott napot.

Benkő Tímea

Pillanatkép a decemberi előadásból

A XIV. Nógrádi Pedagógustalálkozó 2008. november 28-án került megrendezésre *Reform vagy álreform a közoktatásban?* címmel. A konferenciát közösen szervezte meg a Pro scholis Gömör és Nógrád Kistérségi Közoktatás-fejlesztésért polgári társulás a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Rimaszombati Regionális Pedagógiai Központja és az SZMPSZ Losonci Területi Választmánya. *Társzervezők: a füleki Gimnázium és a füleki Ifjúság Utcai MTNY Alapiskola voltak. A rendezvényen Nógrád és Gömör mintegy 150 pedagógusa vett részt.*

A konferencia fő témái a következők voltak:

- **Iskolaprogram készítése,** tantervezés és iskola, a közoktatás tervezése helyi szinten, az oktatás tartalmának szabályozása
- **A kompetencia alapú oktatás fontosságáról, szövegértési és szövegalkotási kompetenciák fejlesztése**
- **Modern iskola – a jövő iskolája. Digitális tananyagok módszertani bemutatója** (1-4. évfolyam, 5-9. évfolyam és középiskolák részére – külön a humán- és a reáltantárgyak)

A szakmai nap szervezéséhez abban a reményben látunk neki, hogy sikerül útmutatást adni a pedagógusoknak, lehetőséget teremteni, hogy felvértezzék magukat új ismeretekkel, módszerekkel, hogy hatékony megoldást találjanak az eléjük tornyosuló problémák megoldására. Legyenek azok az oktatás-nevelés folyamatával kapcsolatosak, vagy éppen a jelenlegi politika által befolyásoltakkal. Igyekeztünk a szakmai napot olyan tartalommal megtölteni, hogy mindenki számára használható tudást nyújtson.

Beszámoló a XIV. Nógrádi Pedagógustalálkozóról

Reméljük, hogy jövőre is sokan leszünk

Míg a délelőtti program nagyobb részt elméleti jellegű volt, addig a délutáni program gyakorlati és módszertani bemutatókat tartalmazott. A szakmai napon Gömör és Nógrád megye pedagógusai vettek részt.

A Nógrádi Pedagógustalálkozó közoktatási konferenciájának délelőtti programja a magyarországi tapasztalatot mutatta be a két térség pedagógusai számára a fent említett témák szakavatott előadói révén. Mihály Ottó, ny. tanszékvezető (Miskolci Egyetem) az oktatás tartalmának szabályozásáról adott elő rendkívül lebilincselő, humorral fűszerezett előadásmódban. Bárdossy Ildikó, tanszékvezető egyetemi docens (PTE BTK Neveléstudományi Intézet Nevelés- és Oktatásméleti Tanszék, Pécs) a tantervezés fontosságáról szolt a hallgatósághoz. Knausz Imre, tanszékvezető (Miskolci Egyetem) előadásának témája: *Miért kell nekünk kompetencia alapú oktatás?* A szövegértési-szövegalkotási kompetenciák fejlesztéséről Arató László elnök (Magyar-tanárok Egyesülete, Budapest) tartott gyakorlati bemutatót. A délelőtti programot Héczné Tóth Mária igazgató (Széche-

nyi István Általános Iskola, Mosonszentmiklós) zárta, aki a saját iskolájában tapasztaltakat osztotta meg a hallgatósággal. A közoktatás tervezése helyi szinten című előadásában.

A rendezvényre elfogadta meghívásunkat Pék László, az SZMPSZ elnöke, Csúsz Péter, az MKP járási elnöke, megyei képviselő, Szvorák Zsuzsa, a CSEMADOK járási elnöke, megyei képviselő, valamint Laboda Róbert, az iskolavezetők országos társulásának képviselője, az SZMSZS LC TV vezetőségének tagja. Ők a délelőtti programot követően rövid megbeszélést folytattak a jelenlévő iskolaigazgatókkal. A megbeszélésen újból felmerült a „hibrid tankönyvek” ügye. A Koordinációs Tanács tagjai informálták a jelenlévőket az aktuális helyzetről ezzel kapcsolatban. Azok az iskolaigazgatók, akik eddig még nem csatlakoztak a tiltakozó akcióhoz, miszerint visszaküldik a miniszter úrnak a nem kívánt tankönyveket, megegyeztek abban, hogy december 3-ig ezt megteszik.

A délutáni program három különböző helyszínen zajlott a gimnázium falain belül. Ennek keretében digitális és interaktív táblához készült

tananyagok bemutatására került sor Tomolya Róbertnek, Peter Jurajnak (Füleki Gimnázium) és a Műszaki Kiadó (Budapest) szakembereinek köszönhetően.

A konferenciát a Műszaki Kiadó (Budapest) és a Mozaik Kiadó (Szeged) tankönyvárúsítással egybekötött kiállítása gazdagította.

A Pedagógustalálkozó sikerességét a szóbeli vélemények tükrözték, melyeket a résztvevő pedagógusok intéztek a szervezők felé. A pedagógusok nagy része szeretne behatóbban megismerkedni, foglalkozni a modern tananyag-fejlesztési módszerekkel és a gyakorlatban használni azokat.

Nagy segítséget és tanulságot nyújtottak sokak számára a saját tapasztalatok megosztását is tartalmazó előadások az iskolaprogram készítéséről, a kompetencia alapú oktatás szükségességéről.

Reméljük, jövőre újból megrendezhetjük a füleki pedagógustalálkozót és legalább ennyi, vagy még több kollégát köszönhetünk majd résztvevőként.

Köszönet jár mindazoknak, akik azon fáradoznak, hogy a pedagógusainkat megismertessék a legújabb, nálunk még nem, vagy alig használt pedagógiai módszerekkel, eszközökkel, lehetőségekkel, ezzel is segítve, hogy azok – a résztvevőkön keresztül – bejussanak az iskoláinkba.

Ezúttal mondunk köszönetet támogatóinknak, a Szülőföld Alapnak, az SZMPSZ OV-nak és a Pázmány Péter Alapítványnak.

*Tomolya Adrianna,
SZMPSZ LC TV elnök*

A tolerancia jegyében

Az érsekújvári Pázmány Péter Gimnázium pedagógusai ősszel a Magas-Tátrában voltak háromnapos továbbképzésen a MultikulturART projekt keretében. A találkozón, melyet a Človek v ohrození (Ember a veszélyben) Polgári Társulás szervezett, Szlovákia 9 középiskolájának tanárai cseréltek nemcsak tapasztalatot, hanem hamarosan e-mail címet is. „Amikor összeismerkedtünk a malackai gimnázium tanáraival, ők a feszült politikai helyzet enyhítése érdekében úgy döntöttek, meghívják bennünket diákjainkkal szlovák intézményükbe – nyilatkozta Peternai Zsuzsanna, a gimnázium angoltanára, – náluk ugyanis november 24-én kezdődött a Tudományok hete című rendezvénysorozat, amelyen találkozhattunk a břeclavi cseh gimnázium küldöttségével is.”

A vendéglátók hivatalos baráti együttműködést ajánlottak fel, mindenképpen szeretnék szorosabbra fűzni a kapcsolatot. „Örömmel tettünk eleget kérésüknek, mi is meghívtuk a malackai kollégákat és tanulókat hozzánk a februárban tartandó nyitott napra. Szeretnénk példát mutatni a gyerekeinknek, hogy széles látókörű felnőttekké váljanak, akik tisztelik a különböző kultúrákat, nemzeteket, hogy multikulturális iskolává váljunk” – mondta Peternai tanárnő.

A malackai intézmény tanári kara nemcsak abban úttörő, hogy magyar tanítási nyelvű gimnáziumot választott baráti iskolának, de hazánkban elsőként – kihasználva az új iskolai törvény adta lehetőségeket – szeptembertől bevezették az Ember a veszélyben tantárgyat is.

Érsekújvárt az Erdőháton 5 kiskisgimnazista képviselhette az egyes évfolyamokból: **Hovorka Sofia, Guliš Dániel, Pál Ádám, Molnár Katalin és Dojcsán Krisztina.** A diákokat elsősorban a jól felszerelt tantermek nyűgözték le, az is-

Brezík Péter, a szöveggönyv egyik szerzője

kola saját moziterme pedig igazi, osztatlan sikert aratott a látogatók körében. „Meglepett, mennyire barátságosan fogadtak, s mennyi kérdést tettek fel a szlovák diákok, miután megtekintettük iskolánkról szóló kisfilmünket és számítógépes bemutatónkat. Nagyon érdekelte őket, hogyan és mit tanulunk” – meséli a primós Sofia.

Az érsekújvári gimnáziumot 200 pályázó közül választották ki, hogy egyike lehessen – egyedüli magyar tanítási nyelvű iskolaként – annak a kilenc intézménynek, amelyik **MultikulturART** projekt keretében dolgozott ebben az iskolaévben. November végén három diák egyhetes tanfolyamon vett részt Selmecebányán, ahol igyekeztek elsajátítani a rendezői, színészi, forgatókönyvírói és dramaturgiai munka alapjait.

Brezík Péter, Kašša Veronika és Érsek Anett hazatérük után véleménykutatást tartottak, megkérdezték véletlenszerűen kiválasztott 60 szlovák és ugyanannyi magyar érsekújvári lakost. A kérdőív nemcsak olyan kérdéseket tartalmazott, mint: érte-e bármilyen (konkrét) atrocitás valamikor a nemzetisége miatt a nyilatkozót, hanem olyan gyakorlati dolgokra is irányult, mint például mi a kedvenc szlovák étel? „Ezekből a válaszokból igyekszünk majd csemegézni. A tipikus problémákat színpadra szeretnénk vinni. Feladatul kaptuk ugyanis egy kétnyelvű színdarab bemutatását városunkban, amelyet előadunk majd a pozsonyi Kormánypalotában is – avat be a diákok terveibe Péter. – Mindenképpen viccesnek, szórakoztatónak képzelem ezt a darabot, nem pedig száraz, unalmas dokumentumnak. Elsősorban iskolánk Csüddögölőire – a színjátszó csoport tagjaira számítunk, de toborzunk további szereplőket is.”

A két különböző tanítási nyelvű iskola baráti kapcsolata, akárcsak a multikulturális iskola terve példaértékű a politikusok által szított ellenséges hangulatban, örömteli, hogy megpróbálják megmutatni: egymás mellett így is lehet élni.

A szlovák diákok érdeklődéssel figyelték kisfilmünket

A legnehezebb szakma

Ha engem kérdez valaki, azt mondom, hogy Szlovákiában ma a gázszerező után a magyar iskolában tanító tanáré a legnehezebb szakma. S nem a megalázó fizetések és múlt századi munkakörülmények miatt.

Feltételezem, vagy inkább remélem, hogy manapság szokás az órákon, a kötelező tananyagon túl, az aktuális történekekről is beszélni. Remélem, hogy a tanárok többsége rendelkezik olyan tekintéllyel a diákok számára, hogy elfogadják, vagy legalább megfontolják a nézeteit egy-egy időszakos kérdés kapcsán. S remélem, hogy a tanárok többsége tudatosítja, mekkora hatással lehetnek egy for-

málódó személyiség világlátására. S éppen ez az. Tanár legyen a talpán, aki az utóbbi hónapok nacionalista-populista örületében képes a diákoknak „megmutatni a helyes irányt”, s levonni a megfelelő következtetéseket az aktuálpolitika egyre bizarrabb fordulataiból, hiszen ezeket az embernek önmaga számára is nehéz feldolgozni.

Azon gondolkodom, vajon én mit válaszolnék, ha egy tizenéves azt kérdezné tőlem, hogyan lehetséges az, hogy egy lányt, történetesen magyar lányt, fényes nappal megvernek az utcán, s ezután ő maga kerül a vádlottak padjára. Vagy hogy egy focimeccsen sok ember láttára nyilvánvaló ok nélkül elgyepálnak több tucat magyar szurkolót, s a kormány erre azt mondja, minden a legnagyobb rendben történt. Vagy hogy egy éppen hatalmon levő pártvezér nyilvánvalóan gyaláz egy nemzetet, de a bíróság szerint nem egyértelmű az összefüggés, meg különben is, a politikusok, főleg ez a politikus, néha csinálnak ilyesmit, ez már csak így van.

Szóval, nem tudom, mit mondanék. Kézenfekvő lenne erkölcsi fölényről meg kultúrmenzetről beszélni, arról, hogy a szlovák – a magyarral szem-

ben – még nagyon fiatal, fejletlen nemzet, s egyetlen meghatározási pontja a magyargyűlölet. Kézenfekvő volna, meg bizonyára jól is esne néha ilyesmit mondani. Csakhogy akkor hogyan számolunk el azzal, hogy például a Malina Hedvig-ügyben szlovák újságírók voltak azok, akik nagyon következetesen jártak utána az igazságnak, olyannyira, hogy mára szinte a teljes szlovák média 180 fokos fordulatot vett a témában? S hogyan magyaráznánk, hogy Slota gyalázkodásai miatt egy szlovák nemzetiségű tett feljelentést? Hogy ezek csak fényes kivételek, ám a nemzet többsége olyan, mint a vezető politikusaik? Azt hiszem, egy magyarnak különösen óvatosan kellene ilyesmit kimondania, mert az anyaországban bizonyára nagyon sokan megsértődnének e megállapítás hallatán. És akkor még ott van az erősödő magyarországi szélsőjobb – ez vajon hogyan illik bele a képbe?

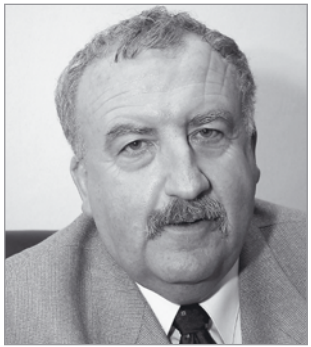
Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy mindezt egy tizenéves nem láthatja. Azt viszont látja, hogy Szlovákiában jelenleg a legfelsőbb szinten, nyíltan és következetesen támadják a magyarokat, ami bizonyára nem hagyja hidegen a gondolkodó és érző fiatalok többségét. Éppen ebben a korban a leghajlamosabb az ember

arra, hogy engedje magát elsodorni az érzelmekkel – nem véletlen, hogy a szélsőségek mágnesként vonzzák a fiatalokat.

Ezért kell a fiataloknak elmagyarázni a dolgok hátterét is. Például azt, hogy a jelenlegi kormányzat nemcsak a magyarokat támadja következetesen, hanem gyakorlatilag mindenkit, aki másként látja a világot – a médiákat, a civil szervezeteket, az egészségbiztosítókat. Ettől nekünk még persze nem lesz jobb, csak így sokkal árnyaltabbá válik a kép – nem mi vagyunk az egyedüli „áldozatok”. S pont ez a cél: nem hagyni, hogy a fiatalok a leegyszerűsítések és sztereotípiák csapdájába essenek, s ugyanolyan helytelen és beteg nézeteket alakítsanak ki, mint a szlovák sovíniszták – persze ellenkező előjellel.

Mondom, nagyon nehéz a magyar iskolák tanárainak mostanság. Mégis bízom abban, hogy sokan vannak, akik értik és teljesíteni is tudják ezt a feladatot.

Csajlik Katalin

Reményik Sándor időszerűsége

Több mint nyolcvan évvel ezelőtt írta Kolozsvárott Reményik Sándor azt a halhatatlan versét, amely gyakran felhangzik hazai szaválversenyjeinken is. „Kicsi fehér templom-padokba/ A holtak is mellétek ülnek./ A nagyapáink, nagyanyáink, / Szemükbe biztatás vagy vád: /Ne hagyjátok a templomot /A templomot s az iskolát!“.

Nem olcsó megoldás a neves erdélyi költőt idézni, mert Szlovákiában ismét nemzetiségi oktatási rendszerünket, létünk és jövőnk szellemi fundamentumát végeznék ki. Ivan Gašparovič arról gagyog, hogy nálunk nincsenek is magyar iskolák, csupán olyan szlovák intézmények, amelyekben a nemzetiségi nyelven is oktatnak. Dušan Čaplovič kormányalelnök ismét megpedzette az alternatív oktatás sátáni tervét. Robert Fico miniszterelnök pedig a szlovák nemzeti öntudat megerősítéséről papol, amit akkor tartanék helyesnek, ha a mai európai értékrendnek megfelelő példákkal rukkolna elő. De ő történelemhamisításba sülyed, amikor valamiféle ősszlovákokról áradozott, holott a Nagymorva Fejedelemség idején ilyenek egyszerűen nem léteztek. Az euró szlovákiai bevezetése alkalmából tartott ünnepségen az 1805. decemberében kötött pozsonyi békét, „bratislavský miernek“ kiáltották ki, holott a koronázó város csupán a múlt század elején bekövetkezett ál-

lamfordulat után kapta ezt a szlovák nevét, mert addig Prešporok volt.

Ennek a szegyenletes vonulatnak a része a keveréknyelven megírt két tankönyv. Sajnos, nemcsak Ján Mikolaj akar olyan nyelvi förmedvényeket gyermekeinkre és unokáinkra erőltetni, hogy „Legnagyobb alföldünk a Dunaj mellett fekszik”. A neve: Podunajská nížina, vagy a „gabčikovoí vodné dielo“.

Leginkább tőlünk függ, mire mennek sötét terveikkel.

Egykori történelemtanárom, Kindernay Eduárd jut eszembe, aki a letűnt rezsimben az ostoba történelemkönyvek és a bilincses ideológia ellenére tudományosan megalapozott történelemre oktatott bennünket, nem pedig hazugságokra. Háromnyelvű, még több kultúrájú (csehekre, zsidókra is gondolva) Pozsonyról regélt, hozzátéve: a szlovákok természetesen Prešporokot vagy Bratislavát, a németek pedig Pressburgot használnak, hiszen övék is Szlovákia jelenlegi fővárosa múltjának egy része. Hiszem, hogy

vannak és lesznek a mai és az elkövetkező pedagógus nemzedék között ugyanilyen karakán személyiségek. Még akkor is, ha bizony – valljuk meg – nem minden magyar iskolából küldték vissza a miniszternek a botrányos tankönyveket. S a somorjai Madách Imre Gimnáziumban máris szlovákul oktatja a pedagógus a földrajzi neveket, elhallgatva még a magyar megfelelőit is...

A szülők és minden hazai magyar felnőtt morális kötelessége támogatni karakán pedagógusainkat, biztatni a kishitűeket. Ha kell, minden törvényes eszközzel szembeszegülni azokkal, akik jogainkra, létünkre törnek. Mindannyiunktól ezt várják eleink, akik mostanság többek között Reményik Sándor révén tekintenek ránk, és kiállásra sarkallnak minden tisztességes szlovákiai magyar polgárt.

Szilvássy József

Hangyadobogás a hídon

Konfliktushelyzetekben úgy kell tennünk, mintha normális lenne a világ, keressük a normalitást, viselkedünk normálisan és akkor a nem normális valóban nem normálisnak fog látszani, javasolta Orbán György, a budapesti Ráday Könyvesház vezetője a szlovák-magyar feszültség kapcsán rendezett vitafórumon. Harmadszor rendezték meg december 19-én, pénteken délután Ipolyságon a Karácsonyi kézmelengető című rendezvényt, melyen az adventi ünnepváró hangulat mellett, vitafórumokon próbálják meg körüljárni a résztvevők az aktuális problémákat. Van-e megoldás?! – tették fel a kérdést az idén a szlovák-magyar konfliktusok kapcsán. Ki kell törni a 19. századból, a cyberkorban már ne ezer éves magyar elnyomásról és szlovák rabszolgákról beszéljünk, egyezett meg Zuzana Tordová lévő konfliktuskezelő szakember és Krasztev Péter a Magyar Köztársaság Kulturális Intézetének pozsonyi igazgatója, kultúrantropológus. Orbán György szerint, ha nem a normális emberek töltik ki a virtuális és fizikai köztereket,

akkor kitölti más, nem szabad önként félreállni. Krasztev elmondta, korunkban csak a médián keresztül lehet célt elérni, így lehet erősíteni a gyenge társadalmi immunitást. Ezért most is folyik a „Pardon” elnevezésű projekt előkészítése, mely 2009-ben egy éven keresztül hívná fel a figyelmet a szlovák-magyar együttélésre, marketing- és reklámszakemberek bevonásával, kisemberek megszólaltatásával. Már csak 10 millió korona hiányzik, hogy megjelenjenek az óriásplakátokon, a tévékben a pardon feliratú ragtapaszok. Dušan Ondrušek a Partners for democratic Change szlovákiai partnerszervezetének ügyvezetője szerint, fontos, hogy egyazon mércével mérjünk, ugyanúgy zavarjon a szlovák és a magyar nacionalizmus, egyformán tiltakozzunk bármilyen szélsőséges megnyilvánulás ellen. Szlovákiában az utóbbi időkben négy nagy aláírásgyűjtő, tiltakozó akció volt a nacionalista hangulat, a magyar kártya kijátszása, a magyar tankönyvek ügyében, tulajdonképpen ugyanaz a 2-300 értelmiségi ír alá mindent, ugyanazok az emberek hallat-

Krasztev Péter, Hunčík Péter, Orbán György szerint normálisnak kell lenni (Fotó: Zoller Viktória)

ják a hangjukat. A szélesebb tömegek körében visszhangtalanok maradtak ezek a törekvések, a kisembernek is el kellene hinnie, fontos csatlakozni, nem igaz, hogy nem ér a szava, igenis hangosan, másokkal összefogva, jelezni kell, ha valami nem tetszik. A konfrontatív módszer mellett egy kedves békés út is van. Brit példára Szlovákiának is szüksége lenne az úgynevezett „village theatre” nevű rendezvényekre, amikor egy egész település, közösség fog össze, hogy a helytörténeti kutatások alapján színházi előadást készítsen. Magukról játszanak, az identitásukról, tisztáz-

zák tulajdonképpen kik is ők, nemcsak a nyelvükre, a pillanatnyi hovatarozásukra, de a tetteikre is büszkék, jót-rosszat elevenítenek fel. Hunčík Péter pszichiáter, főszerző szerint példamutató, hogy egy angol falucska ötszáz éves hagyományt, kulturális üzleti vállalkozást képes teremteni például abból, hogy a parasztok visszafizetnek a földesúrnak 12 pennyt.

Korpás Pál, nyugalmazott pedagógus szerint idealisták beszélgettek a vitafórumon, a valóság teljesen más. Megállapította: az ipolysági szlovákok nem jöttek el, nem igénylik a párbeszédet. A nagypolitikára sincsen hatással egy ilyen eszmecsere. Hunčík Péter szerint az a fontos, hogy 200 kilométerről is eljöttek szlovákok, mint például a Hašto pszichiáter házaspár. Aki itt van, aki hajlandó, azzal kell beszélni. Hunčík elmondta, a tények valóban elkeserítőek, tudja, hogy egy ilyen rendezvény hangyadobogás a hídon, de ő nem tud más eszközökhöz folyamodni. Elhangzott, hogy az ipolysági magyarok részéről sem volt nagy érdeklődés a rendezvény iránt. A kézmelengető programja viszont valóban tömeget vonzott, együtt énekeltek, imádkoztak, szürcsöltek forralt bort az emberek.

Krasztev Péter, Hunčík Péter, Orbán György, Kutak Adrienn, Dušan Ondrušek, Zuzana Tordová le tudott ülni egy asztalhoz (Fotó: Zoller Viktória)

A Tanítókórus aranyat nyert Prágában

Próba a verseny előtt (Fotó: Horváth Géza)

Immáron 18. alkalommal rendezték meg Prágában a Nemzetközi Adventi és Karácsonyi Zene Fesztiválját – Peter Eben Különdíjjal –, amelyre a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa is benevezett.

Advent első vasárnapja már hagyományosan a kóruséneklésé Prágában. A nagyszabású rendezvénysorozatra a világ minden tájáról érkeznek kórusok, hogy a megméretetés után az Óvárosi téren közös énekszóval várják a karácsonyt.

A versenyre négy kategóriában is lehet nevezni: a gyermekkarok kategóriájába 16 éves korig, a kamarakórusok kategóriájába, egynemű női, illetve férfikari kategóriába és a nagykórusok kategóriájába.

A nagy hagyományokra visszatekintő Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa először vett részt ezen

a nagyszabású fesztiválon. Az alakuláskor még Cseh-szlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkara névre hallgató kórust kezdetben az alapító Szíjjártó Jenő mellett Ág Tibor, Schleicher László és Janda Iván vezette. Szíjjártó Jenő kényszerű távozása után Vass Lajos magyarországi vendégkarnagyként dolgozott a fiatal kórus művészi formálásán. Halála után Tamási László (1993–1996), majd Sapszon Ferenc (1997–2006) vállalta ezt az igényes munkát. 2006-ban a művészeti vezető feladatait Józsa Mónika, a Nyitrai Konstantín Filozófus Egyetem ének-zene tanára, a Galántai Kodály Zoltán Daloskör karnagya, a vendégkarnagyéit Tóth Árpád, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem DLA (Doctor Liberalium Artium) hallgatója és többek közt a Csábi Szeder Fábrián Daloskör karnagya vette át.

2007-ben a tagság is jelentősen megfiatalodott, ami annak köszönhető, hogy a Tanítókórus karnagyképző tanfolyamokat hirdetett fiatal

és tanulni vágyó karnagyok számára. Így kerültem én is a kórusba egyetemista társaimmal együtt. Bátran kijelenthetem az ő nevükben is, hogy amióta ide járunk, rengeteget fejlődtünk. Kodály Zoltán is sokszor hangoztatta, nem elég saját berkeinkben működnünk, mindig kell, hogy legyen egy hely, ahol tovább gazdagítjuk tudásunkat.

Mindent megtesznek ezért karnagyaink is. Formálják a négy pillért, a „jó zenész kellékeit”: a kiművelt hallást, értelmet, szívet és kezet. Ezenkívül igyekeznek a hatalmas régi repertoár műveit műsoron tartani, de nekünk ezek is mind újdonságnak számítanak. Nagyon jó, hogy ülnek mellettünk olyan énekesek, akik nagy része már tapasztalt pedagógus és karnagy is egyben. Több éve kívülről éneklük a kórusműveket és segítenek, ha esetleg elcsúszunk. Nem kevés közöttük az olyan tag, aki személyesen ismerhette és láthatta dolgozni a sok legendás karnagyot. Sokszor mesélnek arról, hogy milyen

Tóth Árpád értékeli a versenyt
(Fotó: Horváth Géza)

volt Vass Lajos, és hogyan dolgozott a kórusral. Sárguló kottáinkban eredeti bejegyzések és kiegészítések is találhatóak, amiket saját műveihez fűzött. Lassan kezd kirajzolódni előttünk az a bizonyos Küldetés is, amit a karéneklésen keresztül tovább kell vinnünk kristálytisza énekszóval.

Ugyanakkor rengeteg a mindenki számára új mű, karnagyaink a kórusmuzsika más zsánereit is igyekeznek

műsorra tűzni. Madrigálokkal, reneszánsz motettákkal, kortárs művekkel színesedett a paletta, és a mérce is mindig magasabb. Megfelelő létszám hiányában viszont nem lehet bármit előadni, és tartani az elvárt színvonalat, már csak azért sem, mert idén lesz 45 éves a kórus. Jelenleg a tenor szólam kiált bővítés után, de a többi szólam is nyugodtabban készülne a fellépésekre, ha néhány új vagy (visszatérő) régi tag növelné a kórus létszámát.

A jelenlegi karnagyok mégis, minden nehézség ellenére, hosszú és kitartó felkészülés után kihozták a kórusból a lehető legjobb teljesítményt. Így nyilatkozott a közönség soraiból figyelve kicsi, de annál lelkesebb szurkolótáborunk is. Hasonló véleménnyel lehetett a zsűri is, hiszen az aranysávos minősítésen túl különdíjat kapott a kórus a legjobb műsor-összeállításért, ami különös örömet szerzett karnagyainknak.

A versenyműsor összeállítás nem egyszerű feladat, mivel a verseny szabályai előírják, hogy csak adventi vagy

karácsonyi témájú műveket lehet előadni. A Tanítókórus nyitószámként egy temperamentumos spanyol reneszánsz művel (Francisco Guerrero: Niño Dios d' amor herido) indított, Tóth Árpád vezényletében. Ezt követte Benjamin Britten nagyon visszafogottan kezdődő és meszeszerűen folytatódó A Hymn to the Virgin című műve, ahol a kórust szólisták egészítették ki: Híves Veronika szoprán, Józsa Mónika altot, Horváth Géza tenort és Kilácskó Gyula basszust énekelt. Tóth Árpád Felix Mendelssohn-Bartholdy: Im Advent című romantikus művével zárta vezényletét. Ezután következett két kórusmű Józsa Mónika vezényletével. Hecht Anna, a kórus elnöke külön méltatta Kodály Adventi énekét. De azt hiszem, így vagyok ezzel én is. Már többször volt lehetőségem jómagamnak is a Tanárnő kezei alatt énekelni Kodály 1943-ban megkomponált művét, de ennyire egybeforrva és mégis nagy alázattal még sohasem kezdődött az unisono rész: „Veni, veni Emmanuel”, és szólalt meg zsigereinkből

a „Gaude!”, a nyitrai diákok örökzöldje, amely már mindig egyikünk ajkán elhangzott valahol valamikor, most együtt tornyosult ki. Minthogyha Kodály kifejezetten a Tanítókórus számára komponálta volna. Ezt koronázta meg Kocsár Miklós: Hegyet hágék című kórusműve. Nagyon örültünk annak, hogy ezt a nagyon színes, mégis jól megszerkesztett versenyműsort a szakmai zsűri a legjobb dramaturgiáért járó különdíjjal jutalmazta. Így volt okunk a díjkiosztó gála után a pezsgőbontásra. Nemcsak az aranyminősítésre és a külön-

díjra, hanem a Tanárnő születésnapjára is koccinthattunk.

Ez a siker nagyon jót tett a kórus önbecsülésének, hiszen újra megbizonyosodhatott arról, hogy ez a csapat olyan teljesítményt tud nyújtani, ami kevés szlovákiai magyar kórusnak adatik meg. A kórusnak ott van a helye a nemzetközi élvonalban.

Balla Viktória, a Konstantín Filozófus Egyetem hallgatója és a Koloni Zobor Hangja Vegyeskar karnagya

Versenyen, vezényel Tóth Árpád (Fotó: Balla V.)

Az eredményhirdetés után (Fotó: Horváth Géza)

Író-olvasó találkozó és az I. Feszty műveltségi vetélkedő

Az ógyallai Feszty Árpád Alapiskola és Óvoda december második hetében hagyományteremtési szándékkal megszervezte a II. Feszty-hetet. A gazdag programok között szerepelt egy könyvbemutató és az iskolánk névadójához kapcsolódó műveltségi vetélkedő.

Balról: Dibusz János, Vrábel Edit, Vrábel Sándor, Szanyi Mária és Herman Veronika

December 8-án az író-olvasó találkozón Recká Adriannával, a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem tanárával találkoztak pedagógusaink és tanulóink, aki ismertette Hurbanovo címen megírt munkáját. A találkozó helyszíne a Feszty emlékszoba – iskolánk büszkesége – volt.

Tanulóink virágsokorral fogadták a könyv íróját, majd iskolánk igazgatója, Dibusz János köszöntötte őt. Ezután Darázs Eszter és Markuss Gabriella, iskolánk tanulóit mutatták be Feszty Árpád élete és munkássága című vetített képes munkájukat.

Recká tanárnő nagyon örült a találkozásnak, hisz ő is e falak között tanulta meg a betűvetést. Elmondta, hogy büszke szülővárosára, ezért írta meg a település történetét a kialakulástól egészen a napjainkig. Művészettörténész lévén a könyvében taglalja

a jelentősebb épületek építészeti stílusait, valamint létrejöttük körülményeit. Könyvében bemutatja az itt született jelentős személyiségeket is. A tanulók nagy érdeklődéssel hallgatták őt. A könyvbemutatót követően diákjaink sok kérdést tettek fel, amelyekre a szerző kimerítően válaszolt. A találkozó befejező részében meg lehetett vásárolni a kiadványt, melyet az írója készségesen dedikált.

A nagyon jó hangulatú író-olvasó találkozó végén az igazgató úr megköszönte Recká Adriannának az előadást, a pedagógusoknak és a tanulóknak pedig a részvételt.

December 10-én reggel az ógyallai Feszty Árpád Alapiskola és Óvoda tanulóit izgatottan várták a dél-komáromi testvériskola diákjait. Az ő iskolájuk szintén a nagy festő, Feszty Árpád nevével viseli. Különösen a nyolcadikosaink és a

hatodikosaink öttagú csapatai izgulnak, mert a találkozás alkalmával az **I. Feszty műveltségi vetélkedő** döntője volt.

A megérkező magyarországi pedagógusok és tanulók, **Lacza Eleonóra**, igazgatóhelyettes vezetésével, először megnézték a helyi Csillagdtát és Planetáriumot. Visszaérkezésük után a testvériskola két-két csapatának diákjai elfoglalták helyüket a Feszty-emlékteremben és megkezdődhetett a műveltségi vetélkedő.

Dibusz János igazgató úr nyitotta meg a versenyt, melyet **Vrábel Sándor** pedagógus vezetett, segítői két volt diákunk, **Jókai Anikó** és **Đurčovič Beáta** voltak. A verseny első részében egy írásbeli tesztfeladatot oldottak meg a tanulók. A teszt kiértékelése után kezdődött meg a vetélkedő második része, amely a következő feladatokat tartalmazta: riport- és versírást,

festményfelismerést, valamint szóbeli kérdéseket Feszty Árpád életéből. A második rész kezdéseként Darázs Eszter és Markuss Gabriella ismét bemutatták Feszty Árpád életéről készített prezentációjukat, amellyel sikeresen szerepeltek a TUDOK szlovákiai országos versenyén. Ez év áprilisában Pannonhalmán képviselik az iskolánkat. Előadásuk a kérdések megválaszolásában is sokat segített annak, aki odafigyelt a részletekre is.

A zsűri elnöke, **Szanyi Mária** néprajzkutató volt Galántáról, tagjai **Herman Veronika** történelem szakos pedagógus Magyarországról és **Vrábel Edit** magyar szakos pedagógus a mi iskolánkból.

A verseny jó hangulatban folytatódott. A fej-fej melletti küzdelemben a következő végeredmény született:

1. Feszty utódai (Ógyalla)
100 pont – 6. osztályosok
2. Az 5 vezér csapata
(Dél-Komárom), 93 pont
3. Szónokok (Ógyalla),
nyolcadikosaink, 91,5 pont
4. Feszty ecsetéből csapat
(Dél-Komárom), 87,5 pont

A csapatok okleveleket, valamint értékes jutalmakat kaptak.

A vetélkedőt az igazgató úr azzal a gondolattal zárta, hogy a megkezdett hagyományt szeretnénk a jövőben is folytatni. **Szanyi Mária** az értékelésében kiemelte, hogy a tanulók kitűnően felkészültek a versenyre!

A diákok baráti hangulatban búcsúztak el egymástól, és bízunk abban, hogy új ismeretek és barátságok kötődtek.

Viszontlátásra jövőre, a II. Feszty műveltségi vetélkedőn!

*Vrábel Sándor és Vrábel Edit
Feszty Árpád AI és Óvoda, Ógyalla*

A szlovák nyelv hatékonyabb oktatásáért

Előadónk, PhDr. Marcel Olšiák

Az SZMPSZ Galántai Területi Választmánya számos programot, előadást, továbbképzést szervez a Galántai és Vágsellyei járás pedagógusai számára. Ezek között jelentős szerepet kapnak a szlovák nyelv hatékonyabb oktatására irányuló összefüggések.

Legutóbb, 2009. január 12-én PhDr. Marcel Olšiák,

a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem tanára jött el Galántára, ahol több mint 40 szlovák szakos, illetve szlovák nyelvet is tanító alsó tagozatos pedagógusnak indított el egy 39 órás tanfolyamot a szlovák nyelv oktatásáról.

Pék Lászlótól, az SZMPSZ elnökétől megtudtuk, hogy a szövetség mindent megtesz a szlováknyelv-oktatás hatékonyságának növelése érdekében. Elérte, hogy a stratégiát és a módszereket a Szövetségre bízzák – ebben lesz most segítségére a nyitrai egyetem néhány tanára, többek közt PhDr. Alabán Mária is.

Olšiák bevezető előadásában rámutatott a szlovák nyelv és irodalom szoros kapcsolataira,

A tanfolyam iránt nagy érdeklődés mutatkozott

latára, és a nyelvben bekövetkezett változásokra, melyek elsősorban a megváltozott társadalmi körülmények, szokások következményei. Hangsúlyozta az értő olvasás fontosságát – az e témához kapcsolódó továbbképzések a mai világban óriási népszerűségnek örvendenek. Elmondta, hogy retorikára és mediális nevelésre irányuló tanfolyamokat is tartanak. A mai rohanó világ negatív jelenségei között említhetjük a fokozott beszédtempót, a beszéd dallamosságában, a szünetek betartásában és a

légzéstechnikában felmerülő hibákat, hiányosságokat.

Ez a tanfolyam elsősorban a beszédre és a nyelvre, a helyes kiejtésre, artikulációra és a különféle nyelvi technikákra irányul majd. Az előadás végén a pedagógusok két csoportra oszlottak, s a következő hetekben az alsó és felső tagozatosok már külön-külön foglalkozásokon vesznek részt.

A tanfolyam végén a kollégák prezentációt, óravázlatot készítenek és tanúsítványt is kapnak.

Futó Mária

Képzőművészeti technikák

December 11-én a *Partnerség a Képzésben polgári társulás* a „Partnerség a regionális oktatásban” elnevezésű saját projektjének újabb továbbképzését szervezte meg „Képzőművészeti technikák” címmel az óvodapedagógusok és az alapiskolák alsó tagozatos pedagógusai számára Dunaszerdahelyen, a Vámbéry Ármin Magyar Tannyelvű Alapiskolában. A szervezők a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet szaktanácsadóját, Lázárné Verebes Ilonát hívták meg, aki élvezetes előadásában a rendelkezésére álló 4 órában kb. 25-féle képzőművészeti technikát mutatott be a jelenlevőknek.

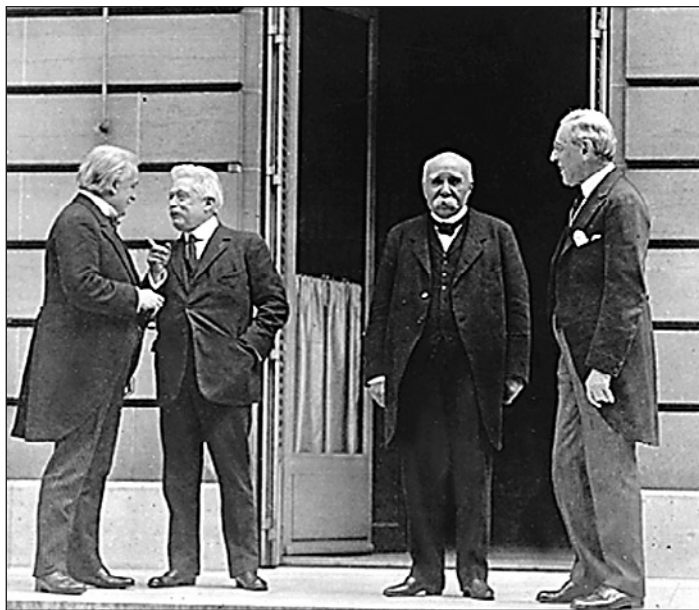
Az előadásra 23 pedagógus jelentkezett Dunaszerdahelyről illetve a környező falvakból, akiknek lehetősége is volt kipróbálni az egyes technikákat. Jó volt látni, ahogy az ügyes kezek alól megszülettek a szebbnél szebb művek. Az előadónő a vonalból, a foltokból indult ki, érdekes lehetőségeket mutatott be a színkontrasztok könnyebb megértéséhez. A jelenlevők kipróbálhatták, hogyan lehet gyönyörű tájképet „vasalni”, megismerkedtek a fonaltechnika rejtelmeivel, fémlemez domborításával, a lavírozással különböző színű pácokkal, mécesst készítenek szatinalással, selymet, papírzsebkendőt festettek. Gyönyörű képek születtek a reklámújságokból, amelyeknek színes oldalait hígítóval feloldották, majd a kapott színeket rajzlapra vitték fel szivacs segítségével.

Mivel a négy óra nagyon gyorsan eltelt, és bőven lett volna még tanulnivaló, a *Partnerség a Képzésben polgári társulás* tavasszal szeretne egy újabb képzést indítani, amelyre már a felső tagozatos képzőművészetet oktató pedagógusokat is várják.

Akik részt vettek a képzésen, mindnyájan egyetértettek abban, hogy hasznos volt az együtt töltött idő, hiszen csak ritkán nyílik lehetőség ilyen jellegű szaktanácsadásra. Bízunk benne, hogy a tanultakat alkalmazni is fogják majd az óvodai és iskolai foglalkozásokon, szakkörökön, hiszen a végső cél mindenképpen az, hogy a gyerekek, elsajátítva e technikákat, hasznosan töltsék el szabadidejüket.

Fodor Mária

A „négyek bandája”

1918. november 11-én a franciaországi Compiègne mellett egy, az aktus révén nevezetessé vált vasúti kocsiban Foch marsall a győztes antant, Erzberger miniszter pedig a vesztes Németország részéről harminchat napra szóló fegyverszüneti egyezményt írt alá. Ezzel gyakorlatilag befejeződtek az I. világháború harci eseményei. Az emberiség történetének addigi legpusztítóbb háborúja közel tíz millió áldozatot követelt. Sok millióra rúgott a sebesültek száma is. A nagy háború a lelkekben szintén mély nyomokat hagyott. Emberek sokaságát a bosszúvágy és a gyűlölet kerítette hatalmába – s legalább annyira a kiábrándultság.

A 30 éves háborút (1618-1648) lezáró vestfáliai béke óta a nagy háborúkat nagyszabású béketárgyalások követték. Az újkorban minden századra jutott belőlük legalább egy. Ilyen volt az európai konfliktussá terebélyesedő spanyol örökösödési háborút lezáró utrechti békekonferencia (1713), majd egy évszázad múlva a napóleoni háborúk utáni

Európa képéről dönteni hivatott, 1814-1815-ben Bécsben megrendezett „táncoló kongresszus”. Bő száz évvel a bécsi kongresszus után a Napkirály egyik legnevezetesebb hagyatéka, a versailles-i kastélyrendszer adott helyet a békecsinálónak, hogy végérvényesen lezárják az első világháborút.

A békekonferencia 1919. január 18-án nyílt meg a versailles-i királyi kastély híres tükörtermében. 1871-ben ugyanezen a napon, a franciákat megalázandó, ugyanitt kiáltották ki a Német Császárság megalakulását – tehát a béketárgyalások megnyitásának időzítése célzatos volt. A korábbi nagy békekonferenciákhoz képest az első világháborút lezáró tárgyalássorozatnak volt egy különlegessége: annak lényegi részén csak a győztes „szövetséges és társult hatalmak”, valamint azok újdonsült szövetségeseinek képviselői vehettek részt. A háborúban vesztes államok küldöttségeit csak a számukra kidolgozott békeszerződések aláírására hívták meg. Azt engedélyezték számukra, hogy megjegy-

zéseket tegyenek a nekik átnyújtott békefeltételekhez. Az észrevételeket azonban csak nagyon csekély mértékben vették figyelembe. Különben a legyőzött államok delegációinak tagjait a győztesek megalázó módon kezelték. Ezzel a magatartással elhintették a legyőzöttek körében annak a később gyakran hangoztatott nézetnek a magvait, hogy az ilyen körülmények között létrejött egyezmény morálisan nem kötelez semmire.

A versailles-i békekonferencián huszonzét állam küldöttsége vett részt, ám közülük döntő befolyással igazából csak Franciaország, Nagy-Britannia, az Egyesült Államok és Olaszország bírt. A tárgyalássorozat meghatározó személyiségei ezen államok vezetői voltak: Georges B. Clemenceau (később Alexandre Millerand) francia, David Lloyd George brit, Vittorio E. Orlando olasz miniszterelnök, valamint Thomas W. Wilson amerikai elnök.

A versailles-i békék legtöbbet hangoztatott elve a Wilson által meghirdetett nemzetek önrendelkezési

Kilencven évvel ezelőtt történt

Békecsinálók Versailles-ban

*„... most már csupán az van hátra,
hogy a győzelem minden
gyümölcsét learassuk Önökkel együtt.”*

(Raymond Poincaré, 1919. január 18.)

joga volt. Az amerikai elnök igazságos rendezésre vonatkozó koncepciója azonban hamarosan szembe került a konferencia elnöki tisztét is betöltő Clemenceau cinikus realizmusával. A francia miniszterelnök a legyőzöttek, elsősorban Németország minél teljesebb meggyengítését tűzte ki céljául. Ugyanakkor Lloyd George a britek által hagyományosan képviselt kontinentális egyensúlypolitika szószólójaként lépett fel, gyengítve ezzel a hegemoniára törekvő franciák pozícióit. Az olaszok ugyancsak elszántan képviselték a Földközi-tenger térségére vonatkozó érdekeiket. Így a gyakran emlegetett nemzetek önrendelkezési joga jobbra alárendelődött a győztes európai hatalmak gazdasági és stratégiai érdekeinek. Ezen érdekek határozták meg a békecsinálók közép-európai politikáját is. Sokkal inkább ennek esett áldozatul a történelmi Magyarország, mintsem a franciák (jelesül Clemenceau) állítólagos magyargyűlöletének, mely mítosz oly élénken él a magyar történelmi köztudatban. A „Tigris” a közép-eu-

rópai kérdések elrendezését a francia biztonságpolitikának rendelte alá. Ebben a konstellációban sokkal nagyobb szerepet szánt Csehszlovákiának és Romániának, mint Magyarországnak. Ezért támogatták a franciák csaknem minden esetben az időközben széthullott Osztrák-Magyar Monarchia frissen kialakított utódállamainak Magyarországra vonatkozó területi igényeit. Ez persze semmit sem változtat a trianoni béke igazságtalan mivoltán.

A britek elégedetten távozhattak Párizsból – meg-

törték a németek erejét a tengereken. Ugyanez nem mondható el teljes mértékben a franciákról: igaz ugyan, hogy Németország kontinentális hatalma megroppant, a nagy rivális minden határán területi engedményekre kényszerült, fontos iparvidékeit nemzetközi felügyelet alá helyezték, a Rajna-vidéket demilitarizálták, ám a német állam mindezek ellenére nem omlott össze. Az olaszok nem kapták meg teljes egészében azokat a területeket, amelyeket a szövetségeseik megígértek

nekik; ők lettek a világháború „elégedetlen győztesei”. Az USA Kongresszusa a sok elvtelen kompromisszumra hivatkozva nem fogadta el a versailles-i békét, az amerikaiak később különbékét kötöttek a legyőzöttekkel.

A vesztesek diktátumnak tekintették a versailles-i békecsinálók művét. Főleg a németeknél és a magyaroknál már az aláírás pillanatában megfogant a revízió gondolata. A törökök Kemal Musztafa (Atatürk) vezetésével egyenesen fegyverrel kényszerítették ki jobb

békefeltételeket maguknak 1923-ban.

Versailles-ben – s ezt a történelem bebizonyította – nem született időtálló alkotás. Amikor Ferdinand Foch francia marsall megismerkedett a békeszerződések szövegeivel, így szólott: „Ez nem béke, ez húsz évre szóló fegyverszünet.” 1939-ben kitört a második világháború – és ezt még a versailles-i békekonzferencia által létrehozott Nemzetek Szövetsége sem volt képes megakadályozni.

Pelle István

Közösségépítő hétvége

Hagyománnyá vált, hogy a komáromi Selye János Gimnázium tantestülete az egyik őszi hétvégét együtt tölti. Tavaly a „Magyar Genf” – Debrecen – nevezetességeivel ismerkedtünk, idén nyugatnak vettük az irányt.

A kőszegi hegyek lábánál található Velem község szélén épült üdülőfalu és ezeréves kultúránk birodalma – Novákvfalu – volt az első megállónk. A főként erdélyi mesteremberek által kivitelezett üdülőtelep minden része – a hármashalom és kettőskereszt, a templom, a harangjáték, a múzeum, az őshonos állatok, a hatvannégy kopjafa, a festett-faragott bútorú tornácós étterem, az üdülőházak, a kemencék – történelmünk és autentikus magyar népművészetünk csodálatos világát jelenítik meg. Este Kőszegen tettünk egy kellemes sétát, megcsodálva a történelmi városrészt és a Csete György által tervezett református templomot, amely egy jurtaszerű ószövetségi sátrat idéz. A templom bejárata emberi karokat utánzó feljárón érhető el, amelynek kövezése és falazása az „Erős vár a mi Istenünk” várszerű teológiai tartalmát követi. A közös vacsora után késő éjszakába nyúló jó hangulatú beszélgetés zárta a napot.

Másnap a Nádasdyak ősi fészket, Léka várát kerestük föl, majd Doborjánban megnéztük Liszt Ferenc szülőházát, s benne a zeneszerző és zongoraművész életét bemutató kiállítást. Dél tájban Kismarton, s benne az Esterházy kastély megtekintése következett. Várvidéki kitérőnket befejezve a *Civitas fidelissima* ranggal büszkélkedő Sopron nevezetességeit jártuk be.

A nap emlékezetes és felemelő részeként a nagycenti temetőben lévő családi kriptában Kustján Ilona igazgatóhelyettes rövid megemlékezése után elhelyeztük tantestületünk koszorúját Széchenyi István síremléke előtt.

Dr. Kalácska József

A színpad előterében Novákvfalu

Megemlékezés a Széchenyi Mauzóleumban

„Az álmodni egyedül kell megálmodni...”

Bacskai Katinka

Bevezetőként e gondoltsor olvasható a háromnapos szakmai konferencia alkalmából megjelentetett kiadványban.

Hatékony tudomány, pedagógiai kultúra, sikeres iskola címet viselte a konferencia, melynek a Magyar Tudományos Akadémia patináns épülete adott otthont. Folyamatosan, több helyszínen párhuzamosan zajlottak a tematikus előadások, poszterbemutatók, szimpóziumok, kerekasztal-beszélések.

Az első napon **Perjés István** beszédében külön köszöntött bennünket, akik a határon túlról érkeztünk. Üdvözlő beszédében egy hasonlattal élt: „Az álmodni egyedül kell megálmodni, de megvalósítani közösen lehet.” Szerinte a gondolatok megvalósításának bátorságában van gyakran hiány. Kolombusz példájával élt, mely szerint nem abban rejlik az ő érdeme, hogy elindult nyugat felé, sokkal inkább abban, hogy el merete hagyni a földjét az ismeretlen felé hajózva. Ösztönzött bennünket, hogy legyen elég bátorságunk

„Válaszút elé érkeztünk. Az elmúlt években a magyar oktatásügy felelős irányítói, kutatói, felsőoktatási és közoktatási szereplői nehéz viták közepette végül a magyar oktatási rendszer európai integrációja mellé álltak. Az ehhez szükséges jogi és gazdasági környezet kialakítása, a bolognai folyamathoz való csatlakozás, a tanárképzés rendszerének átalakítása, a minőségi oktatás validációs biztosítása, a teljesítmény növelése során azonban egyre nyilvánvalóbb, hogy új fejezetet kell nyitnunk a neveléstudomány és a pedagógiai gyakorlat ellentmondásos kapcsolatában is. Mára bizonyossá vált, hogy a gyakran önmagáért való tudomány és az osztályterembe zárt erőfeszítések önmagukban nem lesznek képesek az ígért és remélt új pedagógiai kultúra elmélyítéséhez és egy jobb, élhetőbb, sikeresebb intézményi és személyes életvilág felépítéséhez. Ideje tehát szembenéznünk azzal a dilemmával, miképpen lehet a közös szándékot felelős együttműködésben is megerősíteni. A VIII. Országos Neveléstudományi Konferencia azt a célt szolgálja, hogy a hatékony tudomány és a sikeres iskola közötti kapcsolatot egy közössé tett pedagógiai kultúrában is értelmezhesük.”

Hunyady György

a pedagógiában is az új partok felé kormányozni.

Az ünnepi megnyitót megtisztelte jelenlétével az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára, **Arató Gergely** is. Felszólalását **Hunyady György** (az MTA rendes tagja, ELTE, PPK, intézetigazgató) által vezetett plenáris ülés követte. Az érzelmek szociálpszichológiája és a nevelés címet adta előadásának.

A királyhelmeci „városi egyetem” létrejöttét és alakulá-

sát kutatta **Bacskai Katinka**, a Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézetének képviselőjében. Előadása még számunkra, szlovákiai magyarok számára is új információkkal bírt. Megnyerő előadómódjában ismerhettük meg az egykori hazai városi egyetem megalakulásának történetét: Királyhelmecen (Kráľovský Chlmec, Szlovákia) 1993-ban indult nappali tagozatos közgazdászképzés, akkor huszonhárom diák kezdte meg

itt tanulmányait. Az önkormányzat nem sokkal azelőtt alapította meg a Királyhelmeci Városi Egyetemet, amelynek égisze alatt a szakmai oktatás elindult.

Bacskai Katinka munkájának célja a „városi egyetem” sorsának bemutatása volt a rendszerváltozás különböző szakaszaiban, az egyetemet övező politikai és gazdasági erőterek, igények felderítése; az ún. „városi egyetem” jellegzetességeinek összegyűjtése; az akkreditáció kérdései; előrejelzések, különös tekintettel a bolognai folyamatra.

Prezentációjának és kutatási munkájának eredményeképpen megállapította: A „városi egyetem” intézménye kifejezetten Szlovákiára jellemző oktatási konstrukció. A királyhelmeci „városi egyetem” a rendszerváltozás első szakaszának tipikus intézménye (alulról kezdeményezett, a helyi önkormányzat ambicionálta, kihelyezett képzéseket folytatott agrár és közgazdasági területen), amely valós társadalmi igényt elégített ki.

Az elmúlt két évtized tanulása szerint ezek annyira fontos tényezők a kisebbségi intézmények életciklusában, hogy nélkülük a kezdeményezések elhalnak. Ha nincs – vagy erejét veszti – a „változás menedzsere” (esetünkben az alapítást kezdeményező polgármester), akkor kilátástalan ezeknek az intézményeknek a sorsa. Az intézmény működésének kezdeti szakaszában a döntő tényező az, hogy az iskolával kapcsolatban álló aktorok mely hatalmi forrásokhoz (tudás, technológia, pénz, épület, politikai hatalom) férnek hozzá és milyen a viszony közöttük. Az e helyzetből adódó bizonytalanságok miatt nem sikerült átmenetelt az egyetemet a helyi érdekellentéteken, és a kevésbé inspiráló politikai helyzetben

Arató Gergely

fenntartani a kisebbségi intézményt. Segítség lett volna, ha sikerül egy külső, független rendszer részévé válni, ha megérhette volna (megérhetné) a bolognai folyamatot és az ezzel együtt járó akkreditációt, mert az legalább stabilizálná az eddigi kezdeményezéseket. Ebben az esetben a bolognai folyamat nem a felvirágzást akadályozná, hanem a létezését legitimálná.

Ezen esettanulmányon kívül leginkább a következő témák és problémakörök érintettek meg bennünket a neveléstudományi konferencián: Érzelmek az iskola világában, Az agresszió láncreakciója, avagy tapasztalatok a gyermekbántalmazásról, Az iskola élményvilága, Élménypedagógiai foglalkozások alkalmazása magatartási problémákkal küzdő fiatalok körében, Az izlésformálás műveltségterületei, A sikeres iskola: utak és ösvények.

Kimerítő és tartalmas három nap volt. Köszönjük a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének, hogy részt vehettünk e találkozón, s nemcsak szakmailag gazdagodhattunk, de határontúli kapcsolatokra is szert tehettünk. Szlovákiát ketten képviseltük a Nemesócsai Móra Ferenc Alapiskola igazgatóhelyettesével, **Fekete Irénnel**. Szlovákia mellett Szerbia – Vajdaság, Horvátország és Erdély is képviseltette magát. A véletlen hozott össze a Mosonmagyar-

óvári Haller János Általános, Szakképző-és Szakközépiskola igazgatónőjével, **Sárköziné Kollárits Edittel**. Személyében kiváló szakembert és önzetlen pedagógust ismerhettünk meg. Előadóként már vendégül is látta őt a nemesócsai tantestület. Az ő javaslatára alkottuk meg a Magyar – Magyar Baráti Társaságot, bízva a jövőbeni együttműködésben. E társaság jelenleg hét főből áll: **Jasztrebinác János (Szerbia), Irsai Mónika, Kósa Mária (Erdély), Sárközné Kollárits Edit (Magyarország), Diana (Horvátország), Fekete Irén, Novák Monika (Szlovákia).**

Reménykedjünk, hogy e kapcsolatrendszer kiteljesedik, gyümölcsöző lesz, és az első találkozást újabb is követi majd.

Novák Monika
Czuczor Gergely MTNY
Alapiskola, Érsekújvár

Határontúli csapat

LAPAJÁNLÓ

A Katedra januári számából

2009-ben is érdekes, aktuális tartalommal várja olvasóit a Katedra, a szlovákiai magyar pedagógusok és szülők lapja. „Új esztendőbe lépve leginkább azt kívánom nemzeti kisebbségünk napszámosságainak, hogy a sokféle gond, többek között a nacionalista politikusok újabb ármánykodásai se szegjék kedvüket. Ne legyenek hivatkozási alapok a pedagógiai fércmunkára.” – jelöli meg az irányt vezércikkében Szilvássy József, publicista.

Kiss József a negyven évvel ezelőtt csúcspontjára érkezett szlovákiai magyar ifjúság önálló szervezetének, a Magyar Ifjúsági Szövetségnek a létrehozására emlékezik vissza, a Szülői szemmel rovat pedig ezúttal arra irányítja a figyelmet, hogy az élet fontos kérdéseiről is tanítani kellene az iskolában, úgymint a vallásról vagy akár a politológiáról. A lap megemlékezik a tavaly decemberben elhunyt Vankó Terézia óvodapedagógusról, a Katedra Társaság tagjáról.

Folytatódik dr. Csóka Tibor onkológus sorozata, ezúttal a daganatok diagnosztikájáról, a folyóirat riportjaiban pedig januárban a Marcelházi Magyar Tannyelvű Alapiskola és a rimaszombati Tompa Mihály Alapiskola mutatkozik be. Tovább görgetik a Tankönyvek hőseinek sorsát, most Leonardót kiemelve, de megtudhatjuk azt is, ki volt a nagynevű komáromi bencés gimnázium utolsó zenetanára.

A tantárgyak rovataiban egyebek mellett a testnevelés, a zenei nevelés, az irodalom, a matematika között csemegézhetünk, a színes posztermellékleten pedig a két világháború közötti magyar–szlovák kapcsolatokat mutatja be a Katedra.

Már alapiskolai tanulmányaik során találkozunk diákjaink az Érsemjén településnévvel – **Kazinczy Ferenc**, az író, költő, kultúrászervező, irodalomteremtő, a nyelvújítási mozgalom vezéregyéniség-szülőhelyének nevével. Azt ellenben már kevesen tudják, hol található, s van-e Kazinczy-kultusz az adott régióban.

A község Románia északnyugati részén, Bihar megyében fekszik, Debrecenből indulva mind vasúton, mind közúton könnyen megközelíthető. A település és a vidék bővelkedik nemcsak természeti, történelmi, hanem etnográfiai látnivalókban is. Számos természetvédelmi terület fekszik a környékén, ugyanakkor gazdag emlékművekben és műemlékekben is.

A 2576 lélekszámú település tipikusan falusi jellege, az utcák rendezettsége az odalátogató idegenben maradandó emlékként rögzül, akárcsak a községben található, eredeti formájukban fennmaradt kúriák sokasága, amelyek közül az egyikben orvosi és fogászati rendelő, a másikban iskola működik, a harmadikat a leszármazottak lakják... A mindenre kíváncsi turista megtudhatja, hogy a lakosság többsége (2193 fő – 85,13 %) magyar, 9,82 %-a (253 fő) román, 5 %-a (129) roma nemzetiségű. Vallási hovatartozás szerint még vegyesebb a település összetétele: a három meghatározó vallás – a reformátusok (1429), római katolikusok (882) és ortodox (193) hívő – mellett pünkösdisták, baptisták, adventisták és a Jehova tanúi felekezethez is vannak hívei ezen érmelléki településen.

Trianont követően a település Romániához került, a második bécsi döntést követően Magyarország része lett, a második világháború

Kazinczy Ferenc szülőföldjén

A Kazinczy emlékház

után ismét a román állam fennhatósága alatt éli életét. 1991-től jelenhetnek meg az országban a kétnyelvű helységnevtáblák – tehát Érsemjénben is – megalakul az RMDSZ, ugyanabban az évben kerül sor az első Kazinczy-emlékünnepele, ekkor avatták fel a **Kazinczy Ferenc emlékszobát**, amely mára emlékmúzeum-má bővült. Tizennyolc évvel ezelőtt az emlékszobát a község központi parkjában fekvő, hajdani református fiúiskola épületében hozták létre. 2005-ben Érsemjén önkormányzata egy ingatlant vásárolt, s ebbe költöztették át az emlékszoba kiállítási anyagát. A műemlék értékű emlékház alaprajza L alakú, jelenleg négy teremben láthatóak a kiállított emléktárgyak, többek között az az emléktábla, amely egykoron Kazinczy valódi szülőházán állt. Az emléktáblán a következő szöveg olvasható: E HÁZBAN SZÜLETETT 1759. OKTÓBER 27-ÉN KAZINCZY FERENCZ AZ UJABB MAGYAR MÜPRÓZA HALHATATLAN MEGALAPÍTÓJA.

nagyapja, Bossányi Ferenc házában. A napjainkban nemzetiségileg vegyes összetételű falu Kazinczy idejében egynyelvű volt. „...fülem nyolcadik évemig magyar hangnál egyebet nem halla...” – vallotta később a faluban töltött éveiről irodalmunk ujjászervezője. A fogékony gyermek nyolcéves korától már németül és latinul tanul, később görögül és angolul is. Ő Shakespeare Hamletjének első magyar fordítója...

Árad a szakszerű, tárgyilagos, helyi hagyományokkal fűszerezett, lebilincselő előadás a fehérre meszelt, berámázott táblázatok, családfák egymásba fonódó ágait felvonultató, s egyéb képek sokaságával gazdagon ellátott falak között, közben a következő teremben már Kazinczy magánéletével és munkásságával kapcsolatos iratok, fényképes dokumentumok és egyéb tárgyak sokaságával ismerkedünk. Megragadja figyelmünket egyik nagy írónknak a Kazinczy névvel fémjelzett nyelvújítási mozgalomra utaló, egy mondatba tömörített véleménye: „Mindenki, aki magyarul ír, adósa neki.”

A tárlatvezető felhívja figyelmünket, hogy téves a tankönyvekben szereplő állítás, amely szerint Kazin-

A Kazinczy emléktábla

czynak megszakadt a kapcsolata szülőfalujával.

A Spielbergben, Kufsteinben, Munkácson töltött hosszú fogság, a több mint hat évig, pontosan a 2387 napig tartó börtönbüntetés után, 1801-ben szabadulva szülőfalujába, édesanyjához vezet az útja. A börtönben megöszült, testileg-lelkileg megtört, negyvenkét éves férfit a természetgyógyászatban otthonosan mozgó édesanya hozta rendbe. Sőt, 1802 karácsonya és szilvesztere között Érsemjénben tartózkodik Csokonai Vitéz Mihály is, aki barátját, Kazinczyt látogatja meg, hogy megbeszéljék a rövid életű költő- és pályatárs, Dayka Gábor (1769-1796) verseinek sajtó alá rendezését. Kazinczy házasságkötése Török Zsófiával 1804-ben szintén Érsemjénben zajlik le...

A kis múzeum 1994-ben Fráter Lóránd-emlékteremmel gazdagodott. Ki volt Fráter Lóránd? A számunkra kevésbé ismert Fráter Lóránd számos magyar nótaszerezője, „Akácvirág” címmel daljátékot is írt. Egykori népszerűségét bizonyítja, hogy életéről Farkas Imre „Nótáskapitány” címmel daljátékot komponált, s „Fráter Lóránd” címmel – Páger Antal főszereplésével – film is született életútjáról.

Az egykor oly népszerű Fráter Lóránd 1872-ben született Érsemjénben, Fráter Béla és gróf Rhédey Júlia kilencedik gyermekeként. Zenei tanulmányokat végzett Debrecenben, majd szülei óhaját teljesítve, elvégezte a Ludovika Katonai Akadémiát. Katonatisztként megfordult Kassán, Marosvásárhelyen, szolgált Kolozsvárott és Szamosújváron is, közben hangszerével nagyszabású előadásokat tartott számos városban: Nagyváradon, Budapesten, a Szigligeti Színházban, és a nótáskapitány megtisztelő

jelzőt (epitheton ornans-t) társították nevéhez. A kor ismert operaénekesnőjével, Kőszegi Terézzel az Egyesült Államok nagyobb városaiban is fellépett, s az óceán túlsó partján „összehegedült” egy szoborralalónyi összeget. Ugyanis a koncertjeiért kapott honoráriumból 1907-ben az akkor még álló Kazinczy-szülőházzal szemben **szobrot és emléktáblát állíttatott Kazinczy Ferenc tiszteletére** (!). A szobor és az emléktábla költségeit Fráter Lóránd állta, a parkosítás és a kovácsoltvas kerítés kiadásait a Magyar Tudományos Akadémia fedezte. A kőoszlop hátsó részén olvasható: **E MELLSZOBROT ADOMÁNYOZTA FRÁTER LÓRÁND ÉRSEMJÉN SZÜLETÉSŰ HONV. HUSZÁR SZÁZADOS. ELHELYEZTETTE, TERÉT RENDEZTE ÉS KERÍTÉSSEL ELLÁTTATTA: MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA. FENNTARTÓJA: A KAZINCZY CSALÁD. 1907. SZEPT. 22.**

Az 1918-as politikai események következtében a szobrot a község református templomába menekítették a helybeliek, ahonnan csak a második bécsi döntés után került vissza eredeti helyére.

A szoborállíttató **Fráter Lóránd emléktábláján** az alábbi szöveg olvasható: **ITT SZOLGÁLT 1897-1904 ÉVEKBEN IPPI-ÉRKESERŰI FRÁTER LÓRÁND A VOLT M. KIR. 9. HONVÉD HUSZÁREZRED FŐHADNAGYA MAJD SZÁZADOSA, A NÉPSZERŰ ZENE- ÉS DALKÖLTŐ, A KIVÁLÓ HEGEDŰS ÉS ÉNEKES. HÁLÁS MEGEMLEKÉZÉSSSEL: SZAMOSÚJVÁR VÁROS KÖZÖNSÉGE 1942.** Ez a felirat 1994-ben a következő szöveggel bővült: **UJRAÁLLÍTTOTTA AZ EMLÉKHELY BIZOTTSÁG ÉS ÉRSEMJÉN LAKOSSÁGA 1994.**

A Kazinczy szobor hátlapja

A Kazinczy Ferenc parkban – a Kazinczy-szobortól valamint a Kazinczy Ferenc és Fráter Lóránd emlékházról néhány lépésnyire – állították fel a **Világháborús hősök** emlékművét, amely nemcsak a két háború érsemjéni kötődésű hőseire,

de a holocaust és a kommunista diktatúra áldozatainak tragédiájára is emlékezteti az utókort. Ugyancsak az említett parkban áll a **Milenniumi kettőskereszt**, amelyet az ezeréves magyar államiság és a kétezres éves kereszténység emlékére

Fráter Lóránd emléktábla

A Kazinczy emlékház

emeltek. A kereszt felszentelését illetve megáldását 2000. augusztus 20-án a falu három lelkésze végezte ünnepélyes keretek között. A helyi idegenvezető hangsúlyozza: „A Kazinczy Ferenc parkban helyet kapó Millenniumi emlékmű célja emlékeztetni az előtte elhaladókat, hogy nekünk, magyaroknak itt nem csak múltunk, de jövőnk is van.”

Kevesen tudják, hogy az aradi tizenhárom – tizenháromnál több! Kazinczy Lajos, Kazinczy Ferenc legkisebb fia az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején a magyar honvédség tábornoka volt. 1849-ben golyó által végezték ki, őt tekintik a tizenötödik aradi vértanúnak. Az ő emlékét őrzi a Kazinczy-parkban található fejfa, amelyet 2001. augusztus

19-én a semjéniek állítottak. A talpazaton levő márványtábla felirata: IN MEMORIAM KAZINCZY LAJOS ARADI VÉRTANÚ 1820-1849. A fejfán a következő szöveg olvasható: „Isten, ne hagyj el szerencsétlen hazámat.”

– Ez az emlékmű kettős értékű – hívja fel figyelmünket idegenvezetőnk –, amellet, hogy Kazinczy Lajos emlékét őrzi, tovább visz egy több évszázados, az Érmelléken elterjedt hagyományt, a csónak alakú fejfa állítását a sírok fölé.

A településen érdemes megtekinteni a gótika hangulatát ma is őrző református templomot, benne a festményekkel díszített, rokokó stílusú szószékkel, illetve a római katolikus templom barokk stílusú festményeit...

Búcsúzaskor idegenvezetőnk még megemlíti, hogy a község I-VIII. osztályos iskolája 1996-tól Kazinczy Ferenc nevet viseli, Kazinczy leszármazottak viszont nincsenek a faluban, de a nyelvújítás vezéralakjának ükunokája még él Svédországban, akit szintén Kazinczy Ferencnek hívnak.

Pénzes István

Kazinczy emléktábla

FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS

A budapesti székhelyű Rákóczi Szövetség, mint kiemelkedően közhasznú szervezet, 20 év óta sokrétű tevékenységével szolgálja a felvidéki magyarság ügyét. Programjaival elsősorban az ifjúságot kívánja megszólítani, mivel a felnövekvő nemzedékek magyarságtudatától függ az egész felvidéki magyar közösség jövője.

Ennek a tevékenységnek egyik kiemelkedő programja a beiratkozási ösztöndíj akció, amelynek keretében évenként közel 2000 diáknak adjuk át az iskolákkal szoros együttműködésben a 10 ezer Ft-os beiratkozási ösztöndíjat. Az ösztöndíjak forrását döntően magyarországi civil szervezetek, magánszemélyek és önkormányzatok adománya képezi, de növekszik a felvidéki magyar közösség és a világ magyarsága részéről felajánlott adomány is. Ahhoz azonban, hogy programunkat tovább folytathassuk és esetleg bővíthessük – a gazdasági válság figyelembe vételével – új pénzügyi forrásokat kell keresnünk. Ennek egyik lehetősége a magyarországi adózó

állampolgárok személyi jövedelemadója 1 %-ának a Rákóczi Szövetség céljaira történő felajánlása.

Felvidéki barátaink azzal segíthetnek e pénzforsás megszerzésében, ha magyarországi rokonaikat, barátait, ismerőseiket ez évre vonatkozó személyi jövedelemadójuk 1 %-ának a Rákóczi Szövetség részére történő felajánlására buzdítják. Ezzel jelentős forrásbővítést lehetne elérni, mivel eddig a magyarországi adófizetők közel fele egyáltalán nem élt az adó 1 %-a felajánlásának lehetőségével. A felajánláshoz a Rákóczi Szövetség adószámát kellene az érintettekhez – lehetőleg 2009. január végéig – a kérelemmel együtt eljuttatni: **19719029 – 1 – 41**

Előre is köszönjük szíves segítségüket kezdeményezésünkhöz.

Dr. Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke

A félévi bizonyítvány

Minden évben január végén hozza haza iskolás gyermekünk félévi bizonyítványát, mely sok örömet, de nemegyszer komoly gondot is okoz. Sőt, néha nem várt meglepetést is jelenthet a két-három elégséges vagy elégtelen osztályzat.

A jó tanuló a bizonyítvány kiosztása után boldogan tér haza. A rossz tanuló azonban félve, búsan kullog hazafelé bizonyítványával. Pedig a bizonyítvány ebben az esetben az iskola segítségkérő figyelmeztetése a család számára: mely tantárgyakban lenne szükség szorgalmas munkára való ösztökélésre, segítségre.

Tudnunk kell, hogy az osztályzat két tényezőtől függ: a képességtől és a szorgalomtól. A képesség és a szorgalom szerves egészet alkot, kiegészítik egymást. Aki tehetséges, az hamarabb megtanulja feladatát, mint az, akinek gyengébbek a képességei.

A képesség azonban a szorgalommal fejleszhető. Aki nehezen tanulja például a fizikát, matematikát, vagy az idegen nyelveket, de időt szán rá, kitartással végül mégis egészen jól elsajátítja azt. Természetesen ennek a fordítottja is igaz: aki nehezebben tanulja a megnevezett tantárgyakat, és azt éppen ezért elhanyagolja, lemarad! Ilyenkor érik aztán a szülőket a bizonyítványosztáskor a kellemetlen meglepetések!

Ez azonban nem ok a családi „gyászra“. Nincs ok az aggodalomra akkor sem, ha gyermeke nehezebben tanul. Fontos, hogy a tanuló a hiányosságot fokozott szorgalommal pótolja.

A mérleg egyik oldalán a szorgalom, a másikon a képesség szerepel. Ezt a kettőt kell az osztályzatnak egyensúlyba hoznia. Éppen ezért a tanár, a tanító, joggal, többet követel egy jó képességű tanulótól, míg a másik esetben, ugyancsak joggal, méltányolja a szorgalmat a gyengébb képességűeknél!

A bizonyítvány: figyelmeztetés. De nem arra figyelmezteti a szülőket, hogyha gyermekük rosszabb osztályzatot hoz haza, akkor jöjjön a nemulass! A testi fenyítés nem jelent segítséget a gyermek számára. Csupán félelmet, szorongást vált ki belőle a szülők, undort és érdektelenséget a tanulás iránt.

A dorgálás, a verés nem oldja meg a probléma lényegét. A hiba forrása rendszerint az, hogy a tanuló nem érti az átvett anyagot. Igaz, ennek az okát nem könnyű megállapítani.

Összefoglalva: a bizonyítvány nem az iskolai „rang“ megállapítására szolgál, hanem jobb munkára kötelez! Az iskola egyik – a szülők felé irányuló – „jelzőberendezés“, amely szignalizálja, hol van szükség a gyermeknek a szülők segítségére, támogatására.

A végső cél nem az, hogy ezután a gyermekünk jó bizonyítványt kapjon, hanem az, hogy jobban

tanuljon, többet tanuljon, értelmi fejlettségéhez mérten sokoldalú ismereteket, szokásokat sajátítson el, és egy életre megalapozódjék a gyermeknek a munkához való jó viszonya.

Ha az osztályzatnak nagyobb fontosságot tulajdonítanak a kelleténél, a diák „osztályzatfüggővé“ válik, és ez a magatartásforma rögzül benne. Elvész a tudás, a kompetencia öröme. Hány tanulótól halottam már, hogy feleléskor leblokkol, úgy érzi, mintha üres lenne a feje, noha rendszeren felkészült. A tanulónak csak akkor jutnak az eszébe a tanultak, ha már elmúlt a feladathelyzet.

Ezzel kapcsolatban hadd idézzem Belkovicz Judit pszichológus ide illő gondolatait: „Mennyire tudatosítjuk azt, hogy egy osztályzat mögött mi minden rejtőzik, húzódik meg? Mi az, ami érdemjegyben kifejezhető? Az osztályzatban jelen van a gyermek egyéni képessége, szorgalma, kitartása, rendszeressége, kapcsolata a környezetével, melyben ott vagyunk mi felnőttek is, pedagógusok egyaránt.“

A jó bizonyítvány éppen ezt hivatott elsősorban tükrözni! Azért szükséges, hogy ott, ahol iskolába járó gyermek van, a bizonyítványosztás nagy családi eseménnyé váljék!

Ebből következik, hogy az iskola és a család kapcsolata az eredményes oktató-nevelő munka egyik fontos feltétele.

Minden tanulónak eredményes félévet kívánok és megnyugtató, jó bizonyítványt!

Markó Emil

KINEK JÓ EZ?

A tanév első félévének végéhez közeledve az iskolai reform kapcsán újabb sok érte a pedagógusokat. Szinte az utolsó pillanatban jött egy módszertani utasítás a bizonyítványokkal kapcsolatban. Aki esetleg eddig úgy érezte volna, hogy gond nélkül túljutott a reform első félévében, nagyot tévedett. A levélben ugyanis közölték, hogy érdemjegyekkel kell osztályozni a kis elsősöket, akiket öt hónapig szóban illetve pecséttel értékeltünk. A szülőket kész tények elé kell állítanunk: a kis elsős – bár nem tudja, mi az az egyes és ötös – most jegyet fog kapni, még a nevelési tantárgyakból is. A legérdekesebb, hogy az új bizonyítványok még nem jutottak el az iskolákba, pedig időben megrendeltük őket. Mivel a járások, s ezáltal az tanügyi osztályok is megszűntek, a megyénél próbáltunk tanácsot kérni – nem sok sikerrel. Igazából ugyanis senki sem tudott útbaigazítani. Szerintük, ha nem érkezik meg a nyomtatvány, találjuk fel magunkat, adjunk érdemjegyekkel ellátott ideiglenes bizonyítványt, majd év végén a kicsik utólag megkapják az „igazit“. A szülőknek pedig magyarázzuk el, hogy legyenek türellemmel, mindez a reform következménye. Nem lehet minden rögtön tökéletes!

Két nap múlva újabb levél érkezett: az előző utasítás javítása, kiegészítése több pontban. De még ebből sem lett minden egyértelmű. No de kit érdekel?! A reform beindult, haladni kell, közben majd többször megtoldozzák-foltozzák. Nem számít, hogy nincs pénz semmire, hogy csak a miniszter által kiválasztott könyvekből taníthatunk, s azok sem érkeznek meg időben. A pedagógusok majd megoldják, hiszen ezért fizetik őket. Az örökös bizonytalanságnak, kapcsolódásnak, melynek elsősorban a gyerekek isszák meg a levét, már sosem lesz vége. Szlovákiában ez így van. Sokszor az az ember érzése, hogy olyan emberek hoznak meggondolatlan döntéseket, állítanak össze reformokat, akik iskolás gyereket közelről talán még nem is láttak... Kinek jó ez?

Futó Mária

Tanári konferencia történelem és magyar szakos pedagógusok részére

A 2008-as év a „Reneszánsz Emlékvévként” íródik be a Kárpát-medence kultúrtörténetébe a sok-sok rendezvény kapcsán, amelyek Mátyás király és az általa képviselt reneszánsz kultúrát népszerűsítették. Sok, történelmi kérdésekkel is foglalkozó szakmai közösség, polgári társulás és tudományos fórum vette ki részét a „Reneszánsz Emlékvé” kapcsán Mátyás király és a humanista tudomány népszerűsítéséből.

◀
Nógrádi László történész (Budapest) legendákat oszlatott
(Fotó: Szmrecsányi Csaba)

Hasonló megfontolásból döntött egy történelmi pedagógus konferencia megszervezése mellett a szlovákiai magyar pedagógustársadalom szakmai érdekeit képviselő SZMPSZ.

A **Tanári konferencia I. Mátyás, a humanista és reneszánsz uralkodó tiszteletére** címet viselő tudományos fórum olyan pedagógusok részére szerveződött, akik végzettségük folytán kapcsolódnak a történelem, ill. a magyar szakhoz, vagy éppenséggel a korszak, amelyre a konferencia fókuszált, közel áll hozzájuk.

A konferencia szervezői Sajógömör mellett döntöttek, amikor a tudományos szimpózium színhelyét megválasztották, ahol a helyi, frissen renovált Szentiványi-kastély előadótermét foglalták le. A közel 100 résztvevő **Jankósi Zoltán** polgármester köszöntő beszéde után megkoszorúzták a sajógömöri Mátyás-szobrot, majd egy közös ökumenikus istentiszteleten vett részt a helyi evangélikus templomban. Az istentiszteletet tartó lelkészek kihangsúlyozták a tanári pálya fontosságát és jelentőségét a társadalom formálásában.

A tanári konferencia színvonalát csak növelte a **Vivat**

Mathias Rex!-projekt, amelyet a sajógömöri AI és a tornaljai Kazinczy Ferenc Alapiskola diákjai mutattak be. A diákok – kis kórusba szerveződve – énekeltek az istentiszteleten, a péntek délutáni programban pedig bemutatták a reneszánsz viselet stílusjegyeit. A szombat délutáni konferencián a résztvevők megtapasztalhatták, hogy lehet játékos formában – egy élő sakkjátszma keretében – feleleveníteni a Hunyadi János által vezetett és megnyert kenyérmezei csatát. A mesterialkot megismerve és eljátszott fellépést a konferencia fővédnöke, **Rubovszky Rita** főigazgató asszony (Hungarofest, Budapest) is méltányolta, és

szimbolikus meghívót nyújtott át a Nemzeti Galériában 2008. december 18-án megrendező reneszánsz játékokra a **Vivat Mathias Rex!**-projektben résztvevő teljes létszámú diáksereg és szervezők részére, akik a Nemzeti Galéria költségén vehettek részt a rendezvényen.

Az egész előadássorozat a Mátyás korszak több részére fókuszált. A hallgatók a jól értesült előadóktól több ez idáig széles körben elfogadott „Mátyás mítosztól” szabadulhattak meg. Sok mai alap- és középiskolás tankönyv még ma is tévesen eredezteti a Hunyadi-család Corvinus

latin megfelelőjét a Corvina/Holló szavakból, miközben a legújabb kutatások rámutatnak, hogy a Corvinus család (dinasztia) forrásneve a mai Ráckeve község latin nevének, a Covinumnak az átírásából, ill. elírásából keletkezett.

Sokszor tévesen, a közhitel szintjén tartja magát az álláspont, hogy a cseh huszita mozgalom „Bratri/Testvérek” megnevezése valamilyen vallási háttérre fókuszál, holott a huszita mozgalom ideológiai háttere a harc és a háború volt. Ennek az életfilozófiának vajmi kevés köze lehetett a vallásos elmélyüléshez. Így logikus a következtetés, hogy a „Bratri/Testvérek” megnevezés nem más, mint cseh nyelvi mutációja a latin „fraternitasnak”, ami nem vallásos, hanem katonai összetartásra utal.

Sok félreértésre adott okot a Mátyás-kultusz túlértékelésében a 100 000-es nagyságrendű Bonfini-hadsereg, amely feltehetően felvette a harcot a török ellen. A legújabb tudományos kutatások viszont rámutatnak arra, hogy ilyen nagyságrendű hadsereg élelmezésére és fizikai ellátására nem volt a történelmi Magyarországon logisztikai lehetőség. Annak ellenére, hogy Mátyás adóbevételei az adott korszakban igen magasak voltak (600-900 ezer arany évente), még így is csak kb. 30 000 zsoldos sereget tudott fenntartani úgy, hogy azok a zsold elmaradása esetén ne folyamodjanak rabló-fosztogató garázdálkodáshoz. Mátyásról azt is tudjuk, hogy ha pénz szűkében volt, bátran folyamodott szerencsejátékokhoz katonatisztjeivel a pénzszerzés reményében, hogy így fedezhesse zsoldoshadseregének az anyagi kiadásait.

A relatíve magas adóbevételek ellenére Mátyásnak mégis sokszor okozott gondot a zsoldos hadsereg fenntartása és a rendszeres zsold kifizetése, ami gyakran ahhoz vezetett, hogy a bennfentesek fosztogatták és rabolták a falvak lakó-

Ökumenikus istentisztelet a Sajógömöri evangélikus templomban
(Fotó: Szmrecsányi Csaba)

it. A történelemszemléletben gyakran él az a téves elképzelés, hogy a zsoldos sereg eleve felülmúlhatatlan. A Mátyás-sereg második kiemelkedő részét a bandériumok alkották, amelyeket a bárók tartottak fenn, és rendszeresen edzették őket. A hadsereg állományát a városok mesteremberei alkották, mint pl. a fegyverkészítők, iparosok, kézművesek és sokan mások. Így váltak a városok a hadtechnikai innováció letéteményeseivé, ahol megvoltak a technikai feltételei az ágyúk, íjak, nyilak és a tüzérség további fegyverzetének az elkészítéséhez. Épp ez a bárók által fenntartott banderiális hadsereg győzte le a már rablógarázdálkodásba züllesztett, felülmúlhatatlannak vélt zsoldos hadsereget, amely a remélt pénzjutalom ellenében szegődött csak Mátyás seregébe.

A konferencia résztvevőit a Történelemtanárok Egyesületének képviselői (Miklósi László és Lőrinc László) sok praktikus javaslattal látták el: miképp lehet leküzdeni a ma még gyakori beidegződéseket a történelemórákon, amelyek az enciklopédikus ismereteken alapulnak, és hajlamosak túlértékelni a terjedős, sok részletinformációval telített szövegeket. Az előadók rámutattak az önálló diákmunka jelentőségére, amely nemcsak memorizálásából, hanem többnyire önálló kutatómunkán alapuló szöveg elemzéséből áll. Jelentős szerephez jut a kutatásnál a számítógép és az internet hozzáférhetőség, amely kútforrásként szolgálhat egy korabeli történeti dokumentum elemzésénél.

A harmadik, befejező nap rendhagyó módon tanulmányúttal telt. Lőcse történelmi város reneszánsz emlékei sokszínűségükkel kápráztatták el a konferencia résztvevőit. Az út során Várkonyi Gábor történész felvázolta Lőcse reneszánsz korabeli építészeti emlékeinek és társadalmának sokszínűségét.

Sakkjátszma: A kenyérmezei csata (Fotó: Szmrecsányi Csaba)

Reméljük, hogy minden résztvevőnek elnyerte a tetszését a 3 napos szakmai szimpózium, amely lehetőséget nyitott az ismerkedésre, szakmai kapcsolatok kialakítására, és előrevetítette egy, a jövőben újra megfogalmazható és megszervezhető konferencia alapjait.

Szmrecsányi Csaba
MTNY AI Szőgyén

Koszorúzás Mátyás király szobránál (Fotó: Szmrecsányi Csaba)

Határon túli lehetőségek

A 10 éves évfordulóját ünneplő debreceni Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület (www.kockakor.hu) 2008-ban november 22-23. között rendezte meg a „Határon túli magyar tehetséggondozó központok létrehozásának lehetőségei” elnevezésű konferenciáját, amelyet a Szülőföld Alap (www.szulofoldalap.hu) támogatott. A rendezvényre Ausztriából, Romániából, Szlovákiából, Csehországból, Horvátországból és Szerbiából érkeztek határon túli magyar szervezetek képviselői. A konferencián a magyarországi tehetséggondozás jeles képviselői, többek között dr. Balogh László (a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke) és dr. Mező Ferenc (a Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület elnöke) tartott előadásokat, valamint számos határon túli magyar szervezet képviselője mutatkozott be. A konferencia fő célkitűzése – a nemzetközi együttműködés kialakítása a jelenlévő szervezetek között – sikeresen megvalósult. A jövőben (már 2008 októberétől!) közösen szervezett képzések, továbbképzések, szakkönyvek megjelenetése, közös pályázatok, oktató- és diákcserlehetőségek, nemzetközi kutatásokban való együttműködés valósul meg a konferencián résztvevő szervezetek együttműködésében.

Cseri Ilona
Magán Szakközépiskola Gúta

Szervező:

Kocka Kör
Tehetséggondozó Kulturális Egyesület
www.kockakor.hu

A Rákóczi Szövetség felhívása

A Rákóczi Szövetség kezdeményezésével, a magyarországi és felvidéki civil szervezetek, magánszemélyek és cégek támogatásával 2004-ben elindított beiratkozási támogatási és ösztönző akciót a korábbi évekhez hasonlóan az idén is meghirdetjük.

Tisztelettel kérjük az iskolavezetőket, hogy a beiratkozások alkalmával és egyéb alkalmakkor is munkatársaikkal együtt tájékoztassák a szülőket a pályázati lehetőségről. A kitöltött pályázati adatlapokat célszerű összegyűjteni és együtt megküldeni számunkra, de a szülők közvetlenül is eljuttathatják hozzánk a pályázati adatlapokat.

Kérjük továbbá Önöket, hogy a felvidéki magyarság megmaradásának egyik legfontosabb zálogaként kezelt magyar iskolaiügy fontosságára való tekintettel munkájuk során működjenek együtt a felvidéki város és vidéke céllap-hálózatunk regionális szervezeteinek vezetőivel, hogy minél szélesebb társadalmi támogatást, népszerűsítést és nyomtatékot kapjon a helyes iskolaválasztás ügye.

A programunkkal kapcsolatban felmerült kérdéseikkel bátran forduljanak dr. Kiss Péterhez a következő elérhetőségek bármelyikén: **H-1027 Budapest, Szász Károly utca 1.4.1., Telefonszám: +36-1-201-3067, E-mail: info@rakocziszovetseg.hu**

Eredményes munkájához sok erőt és kitartást kívánva üdvözlö:

Dr. Halzl József
elnök Rákóczi Szövetség

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

a 2009/2010-es tanévben magyar tanítási nyelvű iskola első osztályába beiratkozó kisdíjak számára

1. A pályázat tárgya és célja

A Rákóczi Szövetség első ízben 2004 novemberében hirdette meg felvidéki beiratkozási ösztöndíj programját azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a magyar iskolaválasztás fontosságára a Felvidéken.

Az ösztöndíjakció része annak az 1999 óta minden évben megszerzett Felvidéki Beiratkozási Programnak, amely az iskolaköteles gyermekek és szüleik egyéni megszólításával, észérvek felsorakoztatásával és közösségi programok szervezésével segíti elő a magyarul beszélő gyermekek magyar tannyelvű iskolába történő beiratását.

A 2004-ben elindított kezdeményezés ahhoz a Magyar Alkotmányban rögzített követelményhez kapcsolódik, mely szerint az anyaország felelősséget érez a határon túli magyarok sorsa iránt, és támogatni kívánja hosszú távú megmaradásukat a szülőföldjükön.

A Rákóczi Szövetség azért tartotta fontosnak a program elindítását, mivel a „Státusz törvény” szlovákiai alkalmazásáról született államközi megállapodás nem teszi lehetővé a családok közvetlen támogatását. A törvény által a támogatás folyósítására kijelölt Pázmány Péter Alapítvány az anyaországi pénzeket csupán a magyar tannyelvű oktatási-nevelési intézmények mellett működő Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége alapszervezeteinek adhatja.

2. A támogatás formája

A Rákóczi Szövetség a beíratási ösztöndíjprogram keretében 10 000.- Ft egyszeri beiratkozási ösztöndíjat adományoz mindazon, az akcióra kijelölt régiókban élő felvidéki családoknak, akik gyermekeiket magyar iskolák első osztályába íratják. A Szövetség a támogatás lehetőségét felhívás keretében teszi közzé minden évben az iskolai beiratkozásokat megelőzően, felvidéki partnerszervezetei, illetve a felvidéki óvodák és iskolák közreműködésével. Az ösztöndíjra igényt tartó családok ezirányú szándékukat egy e célból készített pályázati adatlap beküldésével igazolják.

3. A támogatásra jogosultak köre

Minden olyan felvidéki magyar szülő, aki gyermekét magyar tanítási nyelvű alapiskola első osztályába íratja és a pályázati felhívás mellékletében¹ felsorolt régiók szerinti jogosultságnak megfelel, jogosult a támogatásra.

A program teljeskörűen megvalósul Közép- és Kelet-Szlovákiában, Nyugat- Szlovákiában pedig azokon a településeken, ahol a magyarok szóróványban élnek, másutt a rendelkezésre álló pénzügyi források szűkössége miatt az ösztöndíjra csak a magycsaládok és azok a családok pályázhatnak, ahol a gyermeknek más településre kell utaznia ahhoz, hogy magyar iskolába járjon.

4. Pályázási határidő

A támogatás ösztönző szerepét kiemelve a pályázatok a teljes beiratkozási időszak alatt benyújthatók a Rákóczi Szövetség részére.

5. A pályázatok beadásának módja

A kitöltött pályázati adatlapok (a pályázati felhívás mellékletét képező) közvetlenül a Rákóczi Szövetséghez postai vagy elektronikus úton (H-1027 Budapest, Szász Károly utca 1.4.1., e-mail: info@rakocziszovetseg.hu), vagy közvetett módon a területileg jogosult Város és Vidéke Céllaphoz adhatók be.

6. A támogatások átadása

A Rákóczi Szövetség képviselői a 10 000.- Ft összegű ösztöndíjat minden arra jogosult kisgyermek szülei részére helyi iskolai ünnepek keretében a támogatási szerződés megkötését követően adják át. Az ünnepek előkészítésében és lebonyolításában segítséget nyújtanak a Rákóczi Szövetség által létrehozott Város és Vidéke Céllapok, valamint az iskolák képviselői.

7. Jogosultság települések és régiók szerinti bontásban

lásd a mellékletben²

8. Egyéb

A Rákóczi Szövetség az iskolaválasztás szempontjából veszélyeztetettnek tekinthető települések esetében az általános pályázati feltételek helyett speciális pályázati feltételeket alkalmazhat.

¹ a teljes melléklet a Pedagógusszövetség honlapján (www.szmps.sk) olvasható
² ugyanott

A Palóc Társaság esszéíró pályázatának kiértékeléséről

A 2009-ben 20 éves Palóc Társaság immár 13. alkalommal hirdetett pályázatot a szülőföldhöz való hűség megörökítésére, a magyarságtudat elmélyítésére, a magyar fiatalok anyanyelvi képességeinek fejlesztésére és tehetségének kibontakoztatására. A Magyar Kultúra Napja tiszteletére meghirdetett pályázaton az alábbi témák közül válogathattak a pályázók:

1. „Vár állott, most kőhalom” – Pusztuló emlékeink
2. Régen volt, igaz volt - Visz-szaemlékezések
3. A bölcsőtől a koporsóig – Életút
4. Kőbe vésték, fába rótták – A magyar írás történetéből
5. Mit tudok a Magyar Szent Koronáról?
6. „Magyar nyelv: létem, jövőm, reményem” – Az anyanyelv védelmében
7. Amiről egymás közt beszélünk...
8. Mi lesz velünk, magyarokkal? – Jövőkép

A pályázat kiértékelésére a Magyar Kultúra Alapítvány budapesti székházának Deák termében került sor. A Palóc társaság elnöke, Z. Urbán Aladár megnyitójában üdvözölte a Kárpát-medencéből érkezett diákokat és felkészítő tanárait. Kiss Dénes, a Magyar Írók Egyesülete és az Országos Tri-

A felkészítő tanárok is kaptak jutalmat

anon Társaság elnöke, illetve Halász Péter, a Honismeret szerkesztője, a Honismereti Szövetség elnöke előadását követve a beérkezett dolgozatokból a szerzők előadásában felolvasás vette kezdetét. Az értékeléskor tudhattuk meg, hogy Magyarországról 72, Szlovákiából 63, Romániából 56, Horvátországból 54 és Szerbiából 8 alapiskolai és középiskolai diákoktól 259

kitűnően elkészített pályamű érkezett. A jól megfogalmazott dolgozatok megnehezítették az értékelők munkáját, ezért helyezésként kiváló minősítést is odaítéltek.

A felvidéki alapiskolák értékelése: Kiemelt 1. hely - Sóky Bernadett (Érsekújvár); 2. hely - Pathó Krisztina (Párkány); Zsapka Krisztina (Udvard); Csoportos különdíj - Illés Beáta és Korcsog Ágnes

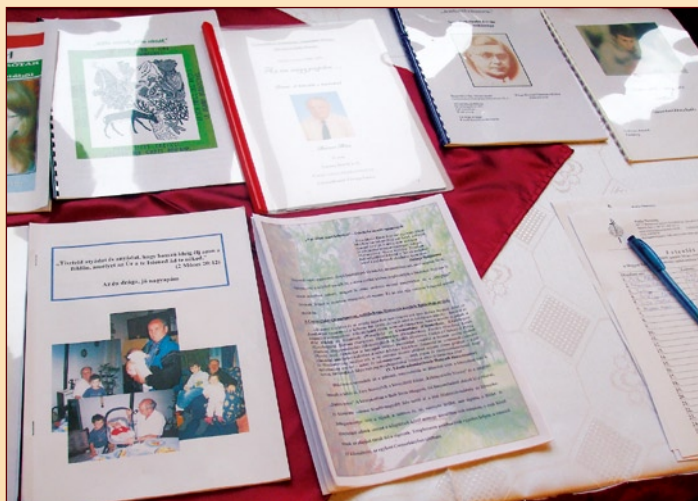
Z. Urbán Aladár, a főszervező

(Ipolynyék), Csölle Stefánia (Kürt).

A felvidéki középiskolák értékelése: Kiemelt 1. hely - Lengyel Gabriella (Udvard), 1. hely - Bartusz Réka (Párkány), Kúcs Ildikó (Léva), Páldi Lilla (Párkány); 2. hely - Kurdy Éva (Párkány); Kiemelt 3. hely - Kakas Csaba Csongor és Mészáros Szilvia (Léva); 3. hely - Hajtman Arnold (Párkány);

A kiváló helyezést elért diákok a könyvjutalmak mellett részt vehetnek az Ifjúsági Honismereti Akadémián Esztergomban, a Magyar Kálvária táborban Sátoraljaújhelyen, illetve Kevermesen a helytörténeti táborban. A táborozásban megpihent, energiával feltöltött fiatalok jövő évi pályázatát palócmagyarai szeretettel várja a Palóc Társaság.

Kakas Pál

Közzemlén a esszék

A kiértékelésre megtelt a terem

Patinás iskolák, legendás tanárok (12)

Az ipolysági gimnázium

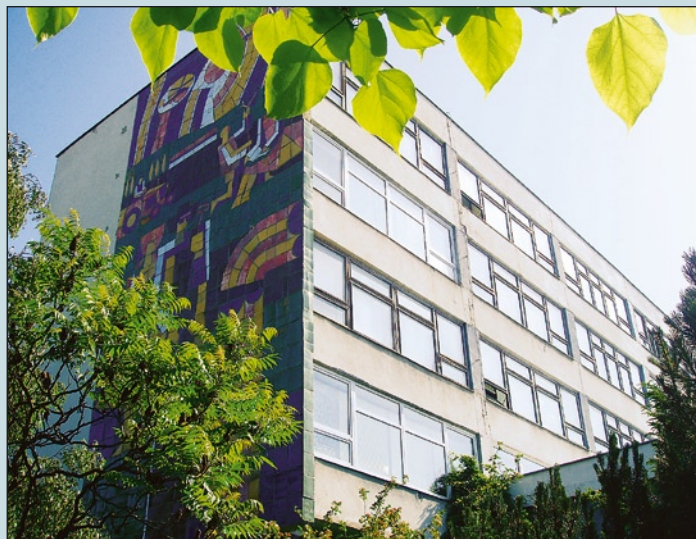
A Pátria rádió hangarchívumából Tóth Erika válogat

Vass Ottó versmondás közben

„Az intézmény 1913. szeptember 4-én nyitotta meg kapuit. A Honti Kaszinó termeiben két osztállyal, 95 diákkal kezdődött az oktatás. Az első igazgató – 1919-ig – Barczán Endre, korábbi makói tanár volt. Az impériumváltáskor veszélybe került az iskola léte, végül a szülők közbenjárására sikerült elérni, hogy megmaradjon, mégpedig csehszlovákiai magyar tannyelvű gimnáziumnak. Tudtommal az ipolysági és a komáromi volt annak idején Csehszlovákiában olyan gimnázium, ahol csak magyar nyelvű osztályok voltak, habár a húszas években itt is történtek kísérletek arra, hogy nyissanak szlovák osztályt, ám tanulóihiány miatt ez a terv nem sikerült. A két háború között voltak évek, amikor diákgondokkal küszködött az iskola. A tanárok bejárták a falvakat, úgy toborozták a gyerekeket. A harmincas évek második felében ez a probléma megszűnt. Régi évkönyvekből tudjuk, hogy gazdag önképzőkori tevékenység folyt. Színielőadásokat tartottak, énekkara volt az iskolának, komoly numizmatikai, régészeti gyűjteménnyel büszkélkedhetett. A negyvenes évek elején diákjai történelemtanárak, későbbi igazgatójuk, Horváth István vezetésével régészeti ásatásokat folytattak Kéménden, Lontón, Tompán és itt a környéken, Hont vármegye területén. Az 1940-es

A polgári Csehszlovák Köztársaság nyolc gimnáziumi rendszerű magyar középiskolájának egyike az ipolysági főgimnázium volt. Megalakulásának nyolcvanadik évfordulóján, 1993-ban készült a felvétel.

évek elején az iskola felvette Szondi György nevét, és 1944 végéig viselte. (Ipolyságtól néhány kilométerre található Drégelypalánk, és Szondi György, a drégelyi vár kapitánya 1552-ben maroknyi seregével, 150 katonájával hősiesséssel védelmezte néhány napig a török túlerővel szemben a várat. Ezt az ostromot később Arany János is megénekelte. Szondit a hősiesség, az áldozatkészség szimbólumaként tisztelték a városban.) '44 őszén megszűnt a tanítás, és miután a front átvonult, 1945 áprilisában az akkori városparancsnok – civilben tanár – ki-
eszközölte, hogy Ipolyságon újrainduljon a gimnáziumi oktatás, szlovák nyelven. A volt diákok egy része vagy Magyarországon folytatta, vagy megszakította tanulmányait, illetve néhányan vállalkoztak

arra, hogy szlovák nyelven tanulnak tovább, ám nagyon sokan csak elveszteséggel tudtak leérettségizni.”—Az iskola történetét Tenczel István igazgató vázolta fel.

Az iskola egyik nevezetessége a 60-as évektől a József Attila irodalmi színpad volt. Az egykori diák, Zalabai Zsigmond irodalomtörténész nyilatkozta: „Verselemző és -értelmező készségem, ha van ilyen, Ipolyságon, a 60-as évek derekán irodalmi színpadi munka közben kezdett alakulni.” A 30 éves JAISZ vezetője, Vas Ottó a következőképpen jellemezte tevékenységüket: „Munka, nagyon nehéz munka. A kezdet kezdetén nagy volt bennem is, meg az alapítóknak is a lelkesedés. Az hajtott bennünket, hogy olyan együttessé hozzunk létre, amely propa-

gálja egy kicsit a magyar szót. Nagy volt a lelkesedés, de a szaktudás nagyon kevés, így nem látszott, hogy ez a dolog ennyire nehéz – talán ezért voltunk ennyire optimisták. Később, amikor tanfolyamokon, fesztiválokon az ember látta mások munkáját, akkor vált igazán nehezzé, mert a szaktudás nélküli gyakorlathoz az elméleti tudást is meg kellett szerezni. A munkához erőt adott az a tény, hogy egy iskolában ha beindul egy csoport vagy egy kör, annak nem szabad megszűnnie, ugyanis ha megszűnik, az azt jelenti, hogy három-négy évre leáll. Ez a félelem ösztönzött, hogy folyamatosan kell dolgozni akkor is, ha a csoport hullámvölgybe került, mert attól féltünk, hogy ha abban az évben leállunk, a következőben nem hozható össze újra a csoport. Támogatott bennünket a Csemadok mindenkori vezetősége, eleinte az iskola is, de aztán némely politikai véleményemmel nem értett egyet az igazgatóság. 1972-ben betiltottak egy összeállításunkat, az Egyszerű utat, állítólag nihilizmus miatt. Később megtudtam, hogy nem is mi voltunk a célpont, hanem a Népművelési Intézet magyar osztályának a vezetője, Tóth Sanyi bácsi, akit akkor le akartak váltani, és rajtam keresztül akartak rajta ütni egyet. Rendezőkollégáim szerint nem tudom fölülmúlni az 1969-ben bemutatott Leláncolt Prométheuszt, de szívesen emlékszem vissza az egyetlen játékos műsorra is, Az emberke tragédiájára vagy a Nagy László-, Szécsi Margit-, József Attila-műsorra, mert ezek a Színpadnak azt a küldetését, hogy elsősorban szóközpontú legyen, aktuális társadalmi problémákról szóljon, teljesítik. Hogy mi lesz a jövő? Hát ez nagyon nehéz... Most már nemcsak szellemileg merül ki a rendező harminc év után, hanem sajnos, fizikailag is. Még jelenleg van, de hogy meddig, azt elsősorban az egészségi állapotom fogja eldönteni.”